

bilışim 4mevsim

Sayı: 7 Temmuz, Ağustos, Eylül 2020

Kentsel Yaşam

Kentsel Yaşam ve Yeşil Altyapı,
Prof.Dr. Meltem Yılmaz 1

Kentsel Dönüşüm-Esmiyor Artık
Ayşe Eser Baransel 5

GEZİ 18

Bir Petersburg Öyküsü 18

Efsanevi Kentliler 25

Kapak fotoğrafı: Enes Karaoğlu

Bilişim 4 Mevsim dergisiyle ilgili geribildirimleriniz, görüş ve önerileriniz için

bilisim4m@bilisim.com.tr

adresine e-posta gönderebilirsiniz.

Grafik Tasarım-Dizgi

Solutionz B2B Marketing

Bilişim 4 Mevsim Dergisi, Bilişim Bilişim ve Yazılım Sistemleri Anonim Şirketi tarafından TC yasalarına uygun olarak elektronik dergi olarak yayınlanmaktadır. Bilişim 4 Mevsim Dergisi'nin isim ve yayın hakkı

Bilişim AŞ'ye aittir. Dergide yayımlanan yazı, fotoğraf ve illüstrasyonların her hakkı saklıdır.

Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz, çoğaltılamaz. Yazıların sorumluluğu yazarlara, yayınlanan ilanların sorumluluğu ilan sahiplerine aittir.

İÇİNDEKİLER

ii Kurucumuzdan

5 Toplumbilim

Editörden	i
Kurucumuz'dan	ii
Kentsel Yaşam ve Yeşil Altyapı	1
Toplumbilim	5

1 Kentsel Yaşam ve Yeşil Altyapı

İÇİNDEKİLER

18 Gezi

13 Yoga

İçimizden	9
Yoga	13
Gezi	18

9 İçimizden

TEŖEKKÜR

bilifim4Mevsim dergisine, her zaman olduğu gibi desteklerini esirgemeyen Kurucumuz

Prof. Dr. Aydın Köksal’a,

Bu sayımızda, *kentsel yaşama* bir mimar gözüyle yaklaşarak “yeşil altyapı”ya dikkat çeken ve bizi *bilinçli birer kentli* olmaya davet eden

Prof. Dr. Meltem Yılmaz’a,

“Dışarıdaki karmaşadan önce kendi içimizdeki karmaşayı, hızı, gürültüyü fark edebilsek her şeyin değişebileceğini de anlamaya başlarız.” diyen, kentlerde yaşamamızı kolaylaştıracak ipuçlarını keyifli bir söyleşide aktaran Eğitimci

Aynur alışır Sirel’e

İçimizden bölümünde, sorularımızı içtenlikle yanıtlayan Kalite Liderimiz

Esin zcan’a

Ve

görüş ve önerileriyle bizleri motive eden Bilişim Aş alışanları ile siz Değerli Okuyucularımıza sonsuz teşekkürler.

Kendinize iyi bakın, sağlıklı kalın.

Editörden

Ayşe Eser Baransel

28 Ağustos 2020

“Bugünlerde, gözünüz gökyüzünde olsun, leylekler dönüş yolunda,,

Sosyal medyaya daha az zaman ayırmayı düşünürken, çünkü ne zaman girsem, bir çift güzel gözün altında, masum ceylanlar için av ihaleleri düzenlendiğini, kentlerde öldürülen kadınları, istismara uğrayan çocukları ve daha pek çok unutmayı istediğim mide bulandırıcı haberi görüyorum, birden *Tema Vakfı'nın* bir iletisine rastladım: “*Bugünlerde, gözünüz gökyüzünde olsun, leylekler dönüş yolunda!*”

Kendimiz ve bütün canlılar için neredeyse yaşanamaz hale getirdiğimiz kentleri düşünüyorum. Ankara'nın Ulus semtindeki *Julien* sütununu hiç gördünüz mü? Roma döneminden kalma bu mermer sütun şehrin ortasında küçük bir meydanda, öyle tek başına durur. Tepesinde de genellikle bir leylek yuvası bulunur.

Bu sayımızın konusu *kentsel yaşam*.

Tarihteki ilk kentliler ile bizlerin yaşamı arasında dağlar kadar fark vardır ama, evinin yakınındaki okuluna yürüyerek gidip gelebilen bizim kuşakla, sabahın köründe servislerle okuluna ulaşan çocuklarımızın yaşamları arasındaki farka bir bakın. Kentlerimiz giderek daha güzel ve kolay yaşanır yerlere dönüşüyor demek isterdim. Gelişen iletişim ve ulaşım teknolojilerine karşın kentlerdeki günlük yaşamlarımız, korkarım eskisinden daha zor. Yeşile özlem duyarak, betonlaşmış mahallelerde, tanımadığımız insanlarla dip dibe yaşayıp gidiyoruz. Komşularınızla bir *whatsapp* grubunuz varsa şanslısınız. Sanırım salgının kontrol edilememesinin nedeni de bugünkü kent yaşamı.

Büyük ve kalabalık kentlerde kimi sorunları çözmek sanıldığı gibi kolay değildir. Ancak bireysel olarak almamız gereken önlemleri neden almıyoruz? Anlamaya çalışıyorum. Çünkü, sağlık çalışanlarının özveriyle

çabalayıp yardımcı olmaya çalışırken, başkalarının duyarsızlığından ve ihmalden ötürü yaşamlarını yitirmeleri karşısında içimde büyüyen öfkeye başka türlü engel olamam.

Kentlerde o kadar aynı biçimde yaşamaya alıştık ki, tek başımıza olmayı, farklı biçimde yaşamayı düşünemiyoruz bile. Reklâmlarda, dizilerde ve evet sosyal medyada bize dayatılan yaşam biçimini yaşamak zorundayız sanki. Kuralların özgürlüğümüzü kısıtladığını düşünüp sinirleniyoruz ama gerçekte tüketim alışkanlıklarımızın tutsağı gibiyiz. Kalabalıklardan uzak duramamamız ondan. Yoksa, moda diye, vücudunun olmadık yerlerine demir halkaları, *piercingleri* seve seve takanlar, yapılırken acı duyulmasına karşın bütün derisini kalıcı dövmelerle kaplatanlar, saatlerce halay çekenler kendilerini ve yakınlarını koruyacak küçücük bir maskeyi takmamak için neden inat etsinler ki.

Kentlerde yaşamak o kadar zor geliyor ki, unutmak istiyoruz her şeyi. Ne ara bu kadar tatil yapmaya, bugünlerde eğlenmeye düşkün olduk. Tatiller, bugünler, asker uğurlamalar bir zorunluluk değil, yapmadan da yaşayabiliyorduk. Yoksa bunlar gereksinmenin ötesinde gerçek yaşamın acılarından bir tür kaçış mı? Yoksulluğu, haksızlığı, virüsü, salgını kısa bir süre unutmak için tıpkı sosyal medyaya sığındığımız gibi, bu *sanal dünyalara* kaçıyor olabilir miyiz?

Gözlerim gökyüzünde, leylekler dönüş yolunda. Her ilkbaharda gelip aynı yuvalarda yaşadıklarını duymuştum. Onlar vazgeçmezler, yeniden gelirler. Gelin neşelenelim biraz. Gerçeklerden kaçmadan yaşayabilir, çevremizi güzelleştirebiliriz. Kim bilir, bu kez esin kaynağınız belki de *Bilişim4Mevsim* olur.

Güzel bir sonbahar ve sağlıklı günler dilerim.

Kurucumuz'dan

Prof. Dr. Aydın Köksal,
Bilişim AŞ YK Bşk.,
TBD Onursal Bşk.

İstanbul

Bir iş gezisiydi. Aydın Bey ve Bilişim'den arkadaşlar Tahran'dan dönüyorduk. Gökyüzünde tek bir bulutun bile olmadığı nefis güneşli bir uçuştuk. Tahran'ı hızla geçtikten sonra, uçağın küçük penceresinde olağanüstü manzaralar görmeye başladık. İşte Van Gölü, biraz dikkatli bakılırsa Ağrı Dağı... Aşağıda üç boyutlu Türkiye haritası. Yanımda ise bana bu haritayı okuyan Aydın Köksal. Şanslıydım. Sanki bir belgesel filmin içinde gibiydim. Anadolu'nun üzerinden çapraz bir biçimde geçip Batı Karadeniz kıyılarından, tabi her keresinde Aydın Bey beni bilgilendiriyordu, "Şu anda Karadeniz Ereğlisi'nin üzerindeyiz, bak şurası..." gibi, İstanbul'a geldik. Uçağımıza iniş izni verilmesin de İstanbul'un üzerinde dönüp duralım istemiştik. Bir daha böyle fırsat ele geçer miydi? Gün ışığı harika, uçuş rotası muhteşem, yanımda çocukluğu İstanbul'da geçmiş, coğrafya tutkunu Aydın Köksal.

Tahran-Van Gölü-İstanbul Uçuşu 2013,

Konumuz kentsel yaşam olunca, dünyanın en olağanüstü kenti İstanbul'a değinmeden geçemezdik. Çocukluğu ve ilk gençlik yılları İstanbul'da geçen Aydın Bey, o uçuşta bana İstanbul'u uzun uzun anlatamamıştı ama, 2018'de yayınlanan anı romanı, "Yaşamın Gizi"nde, bu güzel kente bir bölüm ayırmıştı. Kendisinin de izniyle burada kitabın "İstanbul" adlı bölümünden kısa kısa alıntılara yer verdim sizler için. Şimdi sizleri Aydın Bey ve İstanbul'u ile baş başa bırakıyorum:

"Benim doğup büyüdüğüm kenti anlatabilmem neredeyse olanaksız. Çünkü hangi özelliğinden başlasam, bu özelliğin tam tersi de doğru."

İstanbul bir karşıtlıklar kenti, birbiriyle çelişkili birçok özellikleri olan, karmaşık, çokyüzlü bir kent.

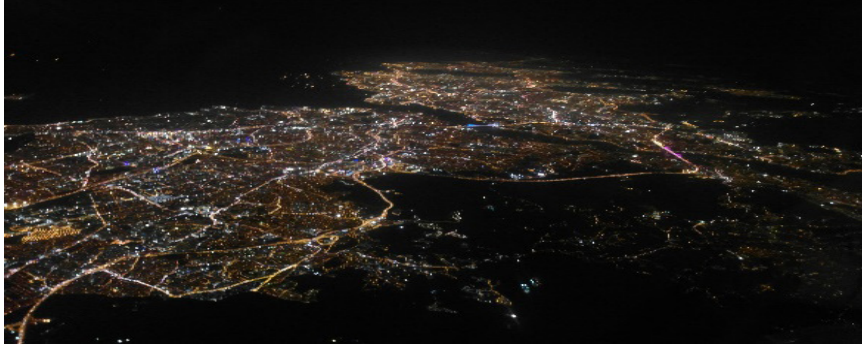
Öte yandan, bana öyle geliyor ki, sanki ben kendimi anlatsam İstanbul'u, İstanbul'u anlatsam kendimi anlatmış gibi olurum.

İstanbul bir dünya başkenti; tarih kadar eski bir dünya güzeli... Trak kökenli komutan Byzas önderliğinde yola çıkan Megaralıların bu güzelliğe hayran kalıp burada, Körler Ülkesi'nin karşısında kendi adını taşıyacak bir kent kurmasından bu yana 2700 yıl geçmiş; Yenikapı liman kentinin kurulmasından bu yana ise 8500 yıl! İki asma köprüden sonra iki kıtayı Boğaz'ın altından bağlayan Marmaray kazıları sırasında gün ışığına çıkan buluntular çağımızı tarihin başlangıcına bağlayacak denli eski. Binlerce yıldır herkes ona göz koymuş, onu herkes elde

"
'İstanbul bizim
karmaşıklığımızın doğaya
yansıyan bir görüntüsü.'

Kurucumuz'dan

etmeyi özlemiş. Herkes ondan yararlanmak istemiş, ona bir şeyler katmış. İstanbul bizim karmaşıklığımızın doğaya yansıyan bir görüntüsü.

İstanbul 2013, İlker Tabak'ın objektifinden

Benim çocukluğumda birbirinden suyla ayrılan üç ayrı kentten Beyoğlu'nda ya da Kadıköy'de yaşayanlar da, tıpkı Adalar'da ya da Yalova'da yaşayanlar gibi, "İstanbul'a inmek" ten söz ederlerdi... Bugün İstanbul'da yaşayanlar ise otuz üç değil, altmış altı da değil, hepsi bir arada soluk alıp vermekle birlikte birbiriyle buluşmadan, Türkiye'nin seksen bir ilinin doksan dokuz ayrı kentinde yaşar gibidirler. İstanbul'u tanımak insanoğlunu tanımaktır; onu kim yazmışsa ölümsüzleşmiştir. Burgazada'da yaşayan balıkçıları ve sıradan insanları yazan Sait Faik de, "gözleri kapalı İstanbul'u dinleyen" Orhan Veli de bundan dolayı ölümsüzdürler.

...

Boğaziçi büyük bir ırmaktır, Karadeniz'den Akdeniz'e bütün pislikleri temizleyerek akar; yıldızda, poyrazda güçlü kuzey yeli bütün pis kokuları siler süpürür; anılarda yalnızca bahçelerdeki çiçeklerin, tepelerdeki erguvanların, fıstık çamlarının, Karadeniz ormanlarının güzel kokuları kalır. Sakarya Kızılırmak Yeşilırmak Çoruh'tan, Kuban Don Dinyeper Dinyester'den, Tuna'dan gelen Karadeniz tatlı suları Marmara'ya, oradan Akdeniz'e ulaşır; alttaki ters akıntı ise Akdeniz'in tuzlu suyunu Karadeniz'e taşır, Boğaziçi'nde denge sürer...

On dokuz yaşındayken babamın, on dört yaşındayken benim görüp şaşırdığımız gibi, arada bir Boğaz'ın sularını Tuna Ağız'ından gelen buzların kapladığı bile olur... Burada dört mevsimin doğal şenliği eksiksiz yaşanır... Yine de İstanbul'u gören insanoğlu genellikle ılık bahar günlerini düşünür. İstanbul bir sular kentidir: Boğaziçi, Marmara Denizi, Karadeniz, "Altın Boynuz" adıyla ünlü Haliç, kenti dört bir yanından, dört ayrı sevgilinin birbirinden sıcak dört ayrı kucaklayışıyla kucaklar, koyunlarına alırlar; halkın antik besini palamut Boğaz'ın hemen önünden Haliç'e akıp eski paraların üzerine işlenir; iş bununla da kalmaz, bu suların arasına serpiştirilmiş tepelerinde vadilerinde, topraktan Hamidiye gibi, Taşdelen gibi yeryüzünün en tatlı suları kaynar. İstanbul'un içinde göller, adalar vardır. Ama burada insanlar susuzluk çeker, işlerine, evlerine gitmek için cennet gibi bir doğanın ortasındaki o canım suyollarından yararlanmaz, otobüslerde, dolmuşlarda balık istifi yolculuklarda her gün kucak kucağa saatlerce ter dökerler.

....

On beş milyon kişinin yaşadığı İstanbul şimdi bir gökdenlenler kenti. Kent toprağının her metrekaresi altın değerinde. Ama İstanbul aynı zamanda bir gecekondu kent. Konutların yüzde yetmişinin oturma izni yok!

İstanbul yeryüzünün en büyük, en eski kentlerinden biri; yeryüzünde bir eşi daha bulunmayan, iki anakaraya yayılmış, malların, insanların alınıp satıldığı, dinlerin kucaklaştığı, tarihin soluk aldığı bir kocakent. Çağdaş bir Avrasya başkenti. Hem de bir köykent. Üç büyük imparatorluğun biricik başkenti. Bütün dillerin konuşulduğu, yetmiş iki buçuk milletin soylu soysuz, arlı arsız, hırslı hırsız her türlü insanının at oynattığı, cirit attığı, bin bir uygunsuz biçimde halleşip musalla taşında helalleştiği bir eski dünya ve yeni dünya başkenti.

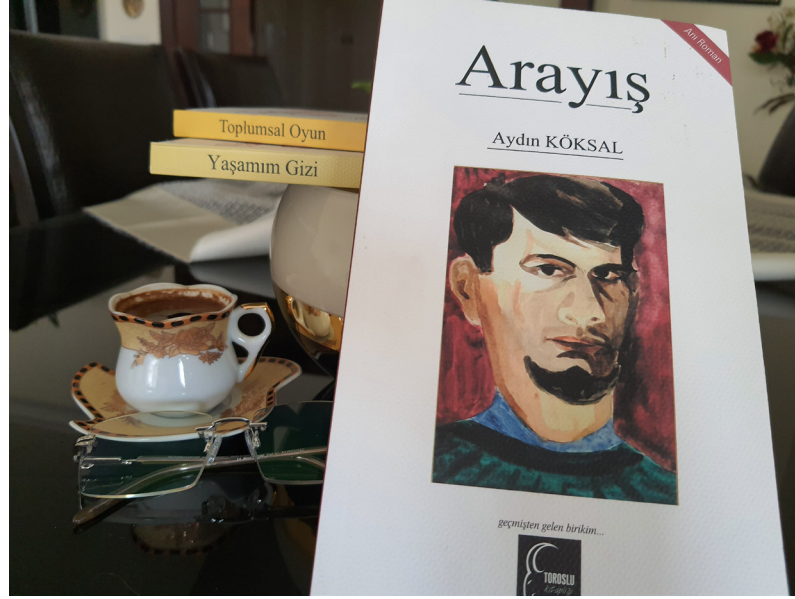
Dünyanın en güzel, en görkemli kenti.

İşte ben böyle bir kentte doğup büyüdüm!"

Aydın Köksal, "Yaşamın Gizi", 2018

Kurucumuz'dan

Burada biz, Kurucumuzun çocukluk ve ilkokul yıllarını anlattığı *Yaşamın Gizi* kitabından İstanbul'a ilişkin kısa birkaç paragrafına yer vermekle yetindik...

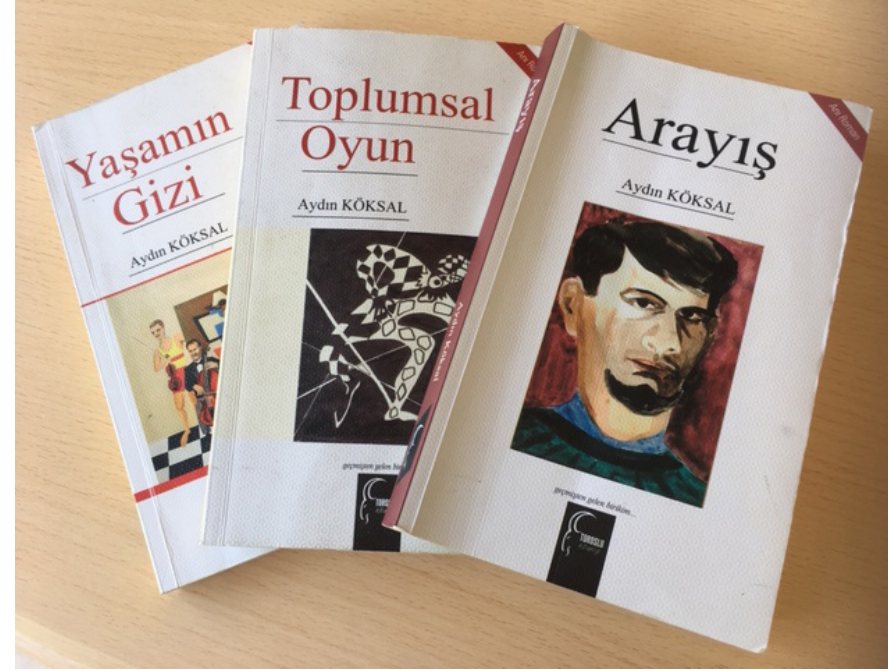
Aydın Köksal'ın, bir "20. yy Tanıklığı" olarak yazdığı ve Toroslu Kitaplığı'nca 2018'de yayınlanmaya başlayan, son yapıtının birinci kitabı "*Yaşamın Gizi*"nde "1945-1952 döneminin İstanbul kent yaşamı" anlatılıyor.

Onun 1950'de İstanbul'da on yaşında bir ilkokul öğrencisi olarak mutlu bir kent yaşamına ilişkin gözlemlerinin ardından, izleyen kitaplarını okurken, beşer yıllık aralarla

yitirdiğimizi düşüneceğimiz güzelliklere hayıflanıyoruz...

"*Yaşamın Gizi*"nde (2018), Cumhuriyet'in kuruluşu ve çok partili demokrasiye geçişle ilgili gözlemler (örn. 14 Mayıs 1950) anlatılıyor...

"*Toplumsal Oyun*"da (2019), demokrasinin yanlış yorumlanmasıyla ilgili gözlemler (örn. 6-7 Eylül 1955 olayları)...

"*Arayış*"ta (2020), Galatasaray'da, öğrencilerin ilgi alanlarına, kişiliklerine saygılı bir ortamda yatılı öğretimin değerleri ile özgürlüğün bedeliyle ilgili gözlemler anlatılıyor (örn. 27 Mayıs 1960 darbesi)... Fransa'da Paris-Lyon kent yaşamıyla birlikte, savaşın, ırkçılığın acımasızlığı...

Bu üç kitap Toroslu Kitaplığı'nca yayınlandı... Meraklı okurlarımız İnternet'den edinebilirler (admin@toroslu.com.tr; tel: 0532 311 311 0).

Dördüncü kitap "*Tutku*" ise şu anda basım aşamasında... 1960-67 yıllarında, yazarın mühendislik öğrenimini sürdürdüğü dönemde, Fransa'dan başlayarak, gelişkin Batı uygarlığı kentleri ile askerliğini yaptığı ve işi ile eşini seçtiği İstanbul-Ankara'daki kent yaşamlarına ilişkin gözlemleri anlatılıyor...

4 kitapta 100 bölümden oluşan bu "20. yy Tanıklığı", "*Bağimsizliği*" izleyen bir "*Aydınlanma Devrimi*"nin ardından, bütün alışkanlıkların çöktüğü, değerlerin yeniden yapıldığı bir değişim dönüşüm çağının romanı, sanki destansı bir eski çağlar masalı...

Sanki, "*Bilişim Çağı*"nın eşliğinde yaşanmış bir *Yeniden-doğuş* öyküsü...

KENTSEL YAŞAM ve YEŞİL ALTYAPI

Prof. Dr. Meltem Yılmaz
Hacettepe Üniversitesi Mimarlık
Fakültesi Dekan V.

*“Dünyamız, insanların
gereksinimlerini karşılayacak
kadar kaynağa sahip, fakat onların
hırsları için
yeterli kaynak yok.”*

Gandhi

KENTSEL YAŞAM ve YEŞİL ALTYAPI

Kentsel Yaşam, kentlerin oluşması ile başlamıştır. Peki ‘Kent’ ne demektir? Sayın Prof. Dr. Ruşen Keleş Hocamızın Kentbilim Terimleri Sözlüğünde kent şu şekilde tanımlanmaktadır: “Sürekli toplumsal gelişme içinde bulunan ve toplumun, yerleşme, barınma, gidişgeliş, çalışma, dinlenme, eğlenme gibi gereksinimlerinin karşılandığı, pek az kimsenin tarımsal uğraşılarda bulunduğu, köylere bakarak nüfus yönünden daha yoğun olan ve küçük komşuluk birimlerinden oluşan yerleşme birimi”. Kentler teknoloji alanındaki gelişmelerle sürekli bir değişim içerisinde olmuşlardır ve bu değişim endüstri devrimi ile daha önce görülmemiş bir hız kazanmıştır. Endüstri devrimi ile hızla değişen üretim biçimleri, tüketimi de etkilemiş ve kırsal alanlardan kentlere doğru nüfus hareketleri oluşmaya başlamıştır. Kentlerdeki nüfus yoğunluğunun artması “kentleşme” kavramını oluşturmuştur.

“Kentleşme” oldukça geniş bir kavramdır, kısaca değinmek gerekirse Kentbilim Terimleri Sözlüğündeki tanımına bakabiliriz: “üretim ve ekonomik gelişmeye koşut olarak kent sayısının artması ve kentlerin büyümesi sonucunu doğuran, toplumda artan oranda örgütlemeye, uzmanlaşmaya ve insanlar arası ilişkilerde kentlere özgü değişikliklere yol açan nüfus birikimi süreci” olarak tanımlandığını görürüz. Dünyada, kentsel nüfusun üçte ikisinden fazlası gelişmekte olan ülkelerde yaşamakta, ve bu ülkelerdeki nüfus artışının üçte ikisi kentsel alanlarda gerçekleşmektedir.

Kentleşme, özellikle az gelişmiş ülkelerde, gelişmiş ülkelere oranla çok daha hızla ilerlemektedir. Bu artış, gelişmekte olan ülkeler için, bir yandan kimi olanaklar yaratırken, bir yandan da, onları birçok yeni sorunlarla karşı karşıya bırakmaktadır. En önemlilerinden bir tanesi, kentlerdeki altyapı sistemlerinin ve hizmet sunumlarının, nüfus artışı ile doğru orantılı olarak gelişim gösterememesidir. Bunun sonucunda, yaşam kalitesi ve çevre koşulları bozulmaktadır.

Ben bu yazımda, “Yeşil Altyapı”ya değinmek istiyorum. Altyapı deyince genellikle temiz su, pis su tesisatı, su giderleri, ulaşım vb. gibi sistemler akla gelmektedir. Çünkü, kent deyince de aklımıza sadece yapılar, gökdelenler, yollar, arabalar, kalabalık, trafik, tüketim gibi kalıplar gelmektedir. 20. Yüzyıl ‘Kentleşme Yüzyılı’ olarak isimlendirilmiştir. İnsanoğlu kentlerde yoğunlaşırken kentsel çevre, tamamen yapılardan, yollardan kısaca yapı fiziksel çevreden oluşmuştur. İnsanlar doğanın bir parçası olduğunu ve yaşamak için doğal çevreye ihtiyacı bulunduğunu unutmuştur. O kadar ki, yapıları ve de kentleri inşa ederken hiç düşünmeden topografyayı ve doğal çevreyi değiştirip dönüştürmüşler, yeşili unutmuşlardır. Doğal çevreye yapılan bu saygısız müdahaleler sonuç olarak yine insanın kendisine zarar ver-

KENTSEL YAŞAM ve YEŞİL ALTYAPI

Prof. Dr. Meltem Yılmaz

miştir. Nasıl mı? çevre kirliliği ile, doğal afetlerle insanların sağlığını ve yaşamını doğrudan etkileyerek.

“Yeşil Altyapı” kavramı, 20. Yüzyılda unutulmuş olan ve kentlerin yapılanmasında yeterince yer verilmeyen hidrolojik ağlar üzerine temellendirilen, sayıları gittikçe azalan ancak ekolojik işlevleri yerine getirmesi bakımından önemli olan yeşil alanlar ile, yapıları altyapı arasında bağ kurmak fikrine dayanan gelişmekte olan bir planlama ve tasarım kavramıdır. (Aslan, B.G. ve Yazıcı, K. Erişim Tarihi :2020) Yeşil altyapı; tıpkı yollar, kanalizasyon sistemleri, hastaneler ve inşa edilmiş veya diğer bir ifade ile gri altyapının diğer bileşenleri gibi, toplumun önemli gereksinimlerini karşılamaktadır. Toplumun sağlığının ve yaşamının tamamlayıcısı, bütünleyicisi durumundadır. Yeşil altyapı anlayışı çerçevesinde kentsel alanda bulunan ekolojik sisteme bütünsel olarak yaklaşılır. Yani göl, akarsu, nehir, sulak alanlar, milli parklar, doğal su sistemlerinin sürekliliğinin sağlanması, yağmur suyunun tutulması ve tekrar kullanılması, orman alanları, yaylaları ve diğer doğal alanları birbirine bağlayan geniş peyzaj bağlantılarını korumayı

ve hayvanlar için habitat oluşturmayı kapsamaktadır. Başka bir deyişle, bölgeden yerele doğru her türlü doğal yapıyı kapsayan bir yaklaşımdır.

Yeşil altyapı; sorunu başlama noktasında çözmeyi amaçlayan çeşitli doğal çözümlerden oluşmaktadır. Örneğin, ağaçlar, kirli suyu sokaklara ve kanalizasyon sistemlerine girmeden durdurup, buharlaşma ve topraktan süzme yöntemleriyle arıtmaktadır; aynı şekilde çatı bahçeleri de yağmur suyunu yere düşmeden tutarak olabilecek bir sel felaketini önleyebilmektedir. İsveç’te katıldığım uluslararası bir toplantıda, küresel ısınmanın Malmö’yü yağış miktarında artış olarak etkilemiş olmasından dolayı sel baskınlarına uğradıklarından ve yağmur suyunu yere düşmeden çatılarda tutabilmek için çatıları yeşil çatıya dönüştürdüklerinden bahsedilmişti (Foto 1).

Foto 1: Malmö’de küresel ısınmanın etkisiyle oluşan sel baskınlarını önlemek için yeşil çatılar inşa edilmiştir (Yılmaz, 2008).

“Yeşil altyapının kent içinde dengeli ve bağlantılı bir şekilde planlanması gerekmektedir. Bunun sağlanabilmesi ise kentlilerin talebine bağlıdır.”

Yeşil altyapının yararları arasında artan karbon depolama, yüksek hava kalitesi, şehir ısı adalarının azaltılması, doğal yaşam ortamının ve eğlence-dinlenme alanlarının artması sayılabilir. Günümüzde kentlerimizi gözlemlediğimiz zaman yeşil dokunun giderek azaldığını, yerini beton bloklara bıraktığını görmekteyiz. Ama, insanların doğaya ve yeşil ortamlara ihtiyaç duyduğunu da gözlemliyoruz. Acaba kentlerde yaşayan insanlar yeşil ortamlara olan ihtiyaçlarının farkındalar mı? Hafta sonları kentlilerin zamanlarını yeşil alanlarda geçirme eğilimleri, yeşil alanlara, parklara yönelmeleri bu ihtiyacın var olduğunu göstermektedir. Fakat kentlerimizde yeşil alanlar giderek azaldığı için yeşil olma özelliğini koruyabilen yerlerde aşırı bir yoğunluk oluşmaktadır. Bu yoğunluk, o yeşil ortamın zarar görmesine, özelliğini yitirmesine, konforun kaybolmasına neden olmaktadır. O zaman, yeşil altyapının kent içinde dengeli ve bağlantılı bir şekilde planlanması gerekmektedir. Bunun sağlanabilmesi ise kentlilerin talebine bağlıdır. Çünkü kentlerimiz ran-

KENTSEL YAŞAM ve YEŞİL ALTYAPI

Prof. Dr. Meltem Yılmaz

ta teslim olmuş durumdadır. Eğer kentlerde yaşayan insanlar daire veya konut alacakları zaman kişi başına düşen yeşil alan miktarını da sorgulasalar ve ona göre alımı gerçekleştirseler belki yeşil alan oluşumuna da önem verilmeye başlanır. Covid-19 salgınından (pandemisinden) dolayı açık ve yeşil alanların insan sağlığı için ne kadar önemli olduğu ve insanlığın açık ve yeşil alanlara ihtiyaç duyduğu bir kez daha ortaya çıkmıştır. Fakat, bu ihtiyacı sadece yapı bloklarının ve de yerleşim sitelerinin tasarımında ele almak yetmez. Yeşil alanların, bir bütün olarak kent ölçeğinde dengeli ve bağlantılı bir şekilde planlanması gerekmektedir sağlıklı kentler için.

“Doğal varlıkların üzerinden rant elde edilmesi planlama kararları ile engellenmelidir. Yüksek yapıların inşa edileceği alanlar doğal varlıklardan uzak olmalıdır.”

Ankara'ya 20 km uzaklıkta bulunan Mogan ve Eymir Gölleri ve İmrahor vadisi Ankara için önemli doğal varlıklardır. Eymir Gölü ODTÜ'nün yönetiminde olduğu için yakın çevresi yapılaşmadan korunmuş ve ODTÜ

tarafından ağaçlandırılmıştır. Fakat, Eymir Gölünden bakıldığı zaman yakın çevresindeki tepelerin sırtlarından yüksek yapı bloklarını görebilirsiniz (Foto 2). Tehdit eder gibi bu yapıların yükseklikleri yıllar içerisinde giderek artış göstermiştir ve Eymir manzaralı diye pazarlanmıştır. Doğal varlıkların üzerinden rant elde edilmesi planlama kararları ile engellenmelidir. Yüksek yapıların inşa edileceği alanlar doğal varlıklardan uzak olmalıdır.

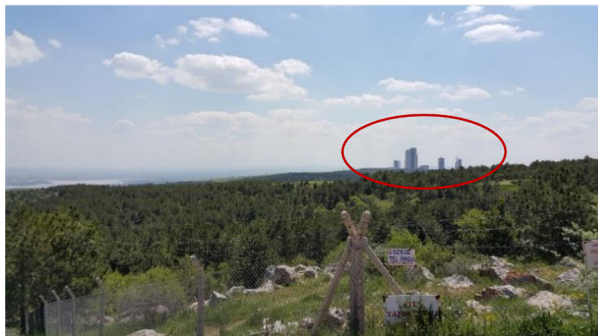

Foto 2: Eymir Gölü yakın çevresi ve tepelerin sırtlarında yükselen yapılar (Yılmaz, 2010).

Ayrıca, Eymir Gölünün kıyıları yan yana çay-kahve işletmeleri ile dolmuştur. Bu durum, Gölün sakinliğinin bozulmasına neden olmasının yanında ısınma, pişirme eylemleri yüzünden Gölün kirlenmesine de neden olmaktadır. Aslında bütün bu oluşumları sadece ranta bağlamak eksik kalır, kültürel özelliklerimizin de önemli bir payı var doğal

“Kentleri insanlar biçimlendirmektedir. Kültürel özelliklerimizin bazılarını doğal varlıkların korunabilmesi için değiştirmemiz gerekiyor.”

varlıkların zarar görmesinde. Nedir bu kültürel özelliklerimiz? Birinci sırada en güzel doğal alanlarda mangal yapma alışkanlığı geliyor; bir diğeri restoran – kafe talebi. Toplum tarafından bu türden talep olmasa bu kadar işletme açılmaz. Doğal ortamlarda sadece yürüyüş de yapılabilir yeme-içme eylemi olmadan böylece doğal güzelliklerin daha rahat farkına varılabilir. Kültürel özelliklerimizin bazılarını doğal varlıkların korunabilmesi için değiştirmemiz gerekiyor.

Tarım ve Orman Bakanlığı'nın, park ve mesire alanlarında piknik yapılmasını ve mangal kullanılmasını yasakladığı haberini okuyunca sevindim. Ama, ertesi günkü bir haberde de İstanbul'da Has Bahçenin duvarının dışında mangal yakılarak duvar üzerinde bulunan parmaklıkların arasından diğer aile bireylerine uzatıldığının belirtilmesi kültürün bu alandaki olumsuz etkisini bir kez daha göstermiş oldu.

Kentleri insanlar biçimlendirmektedir; dolayısıyla, kentlerin oluşumunda ve kentsel yaşamın biçimlenmesinde kültürün önemli bir etkisi bulunmaktadır.

Kentlerimizde bulunan doğal varlıkları insan ve doğa sağlığı için koruyacak şekilde bazı kültürel kodlarımızı değiştirmeliyiz ve aynı zamanda rant ağırlıklı taleplerden ve planlamalardan uzak durmalıyız. Doğal varlıklar insan sağlığının vazgeçilmezleri arasındadır.

Kaynakça

Keleş, Ruşen (1998) Kentbilim Terimleri Sözlüğü, İmge Kitabevi Yayınları, Ankara.

Prof. Dr. Bahriye Gülgün Aslan Yrd. Doç. Dr. Kübra Yazıcı, Yeşil Altyapı Sistemlerinde Mevcut Uygulamalar <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/525268> Erişim Tarihi 26.08.2020.

Prof. Dr. Meltem YILMAZ

Prof. Dr. Meltem Yılmaz, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Mimarlık Bölümü'nü 1986 yılında bitirdi. 1990 yılında "Kent İçindeki Tarihi Çevrelerin Korunması ve Geliştirilmesi" başlıklı teziyle Yüksek Lisansını tamamladı. "Mülkiyet Hakkının Doğal ve Kentsel Çevreye Olan Etkileri – Ankara Mogan ve Eymir Gölleri Örneği" başlıklı teziyle doktorasını aldı, 2006 yılında Doçent, 2012 yılında ise Profesör oldu. McGill Üniversitesinde 6 ay "Sürdürülebilir Mimarlık" üzerine araştırma yaptı. Hacettepe Üniversitesi'nde, Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanlığı (2013-2016), Mimarlık Fakültesi Dekan Vekilliği (2014-2016), İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölüm Başkanlığı gibi idari görevlerde bulundu. Halen Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü öğretim üyesi ve Mimarlık Fakültesi Dekan Vekilidir. 2011 yılından beri YÖK Engelli Öğrenci Komisyon Üyeliğini sürdürmektedir. Mimarlık ve İç Mimarlık alanlarında uygulanmış projeleri bulunmaktadır. Sürdürülebilir Mimarlık ve Engellilere yönelik mekânsal düzenlemeler üzerine birçok ulusal ve uluslararası yayın gerçekleştirmiştir.

Ayşe Eser Baransel

Kalite ve Eğitim Yönetimi Danışmanı

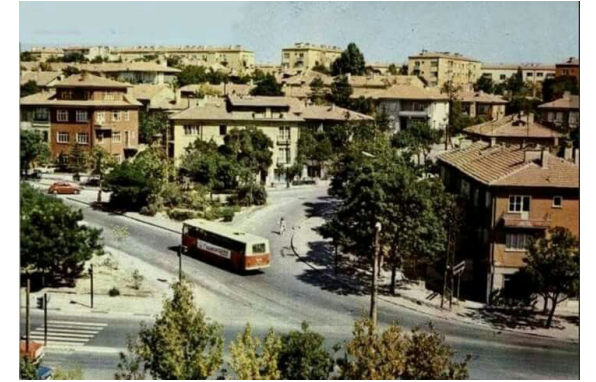
*“Neyi ister,
neyi düşlersek o olacaktır.
Kentsel dönüşüm projelerini,
değişen tercihlerimiz ve
önceliklerimizle biz de
iyileştirebiliriz.”*

KENTSEL DÖNÜŞÜM-Esmiyor Artık

Özellikle Ağustos ayı bütün kentlerimizde çok sıcak geçti. Balkonlu olan konutlarda yaşayan şanslı kentliler “hiç esmiyor” diye yakındılar. Esmiyor gerçekten ama nedeni küresel ısınmadan çok korkarım şu *kentsel dönüşüm*. Ankara’ya 1970’li yıllarda geldiğimizde Yenimahalle semtinde oturmuştuk. Annem hâlâ bu semttedir. 1950’lerde, örnek bir proje olarak şehrin en güzel yerlerinden biri üzerine kurulan Yenimahalle’ye ilk geldiğimizde, bütün sokaklar çoğunlukla iki katlı, bahçeli, birbiriyle uyumlu evlerden oluşuyordu. O zamanlar, yaz akşamları esintili olurdu. Rüzgâr eserdi ve evlerin konumu hava akımını engellemezdi. Akşam yemeğinden sonra, bu sokaklarda yürüyüşe çıkar, bahçelerindeki meyve ağaçlarının altında oturup sohbet eden komşuları görürdük. Şimdi, bu evlerden neredeyse hiç kalmadı. Bir tanesi korunarak müze haline getirildi o kadar. Hepsinin yerinde, birbirine bitişik dört katlı apartmanlar var. Bahçeler çok küçük. Meyve ağaçlarının çoğu yok. Sokaklarda yürüyüşe çıkmak mı? Sokaklara ve kaldırımlara park edilen arabalardan yol bulabilip yürüyebilirsiniz ne âlâ.

Kendisi de mimar olan Prof. Meltem Yılmaz, bu sayıdaki yazısında “kentleri insanlar biçimlendirir” diyor. Evet, şimdi sosyal medya gruplarında eski semtlerini özleyip, yeni halinden yakınmakta olan bizler de bal gibi sorumluyuz. Herkesin eskiyen baba evini müteahhite verirken, tek düşündüğü bir daire fazla alabilmek, oluşan ranttan yararlanabilmektir.

Bizlerin istekleri doğrultusunda bu biçimde oluştu kentsel dönüşüm Ankara’nın Yenimahalle semtinde. Evet, esmiyor artık.

Yenimahalle Evi (Müze) ve Önceki Yenimahalle, Ankara

Kentsel dönüşüm, bir kentsel alanda yitirilen ekonomik ve mekânsal etkinliğin yeniden kazanılmasıdır. [1]

Yıllar içinde kavramın anlamı ve nitelikleri değişmiştir. Kentsel dönüşüm süreçleri, batı kentlerinde yaşanan deneyimlere ve akademik çalışmalara dayanarak, 1950’lerde “Kentlerin Yeniden İnşası (*Reconstruction*)” iken 1960’larda “Kentsel İyileştirme”, 1970’lerde “Kentsel Yenileme”, 1980’lerde “Kentsel Yeniden Yapılandırma”, 1990’larda ise “Kentsel Yenileşme-Canlandırma” adlarını alarak uygulanmıştır.

Türkiye’de ise kentsel dönüşüm kavramının niteliği konusunda bir karmaşa var gibi görünüyor. Kimi zaman yıkıp yeniden yapmak, kimi zaman var olan eski ve sorunlu alanların yenilenmesi ve ne yazık ki kimi zaman da tarihi kent alanlarının korunması bir yana bu alanların varlığını tehdit eden yaklaşımlar gözlemleniyor. Kentsel dönüşüm çoğunlukla da eski gecekonduların sorunlarını çözmek üzere gerçekleştirilen uygulamalar olarak anlaşılmaktadır.

Kentsel dönüşümün dayanakları, kentsel gelişme eşiklerinin krize girdiği veya kendini yeniden üretilmediği dönemlere aittir. Bu dayanaklar mekânsal değil aynı zamanda sosyo-mekânsal ve ekonomik bir süreci kapsar.

Hep doğduğu evde yaşayan, ya da çocukluğunun kentsel mekânları hâlâ duran insanlara özenmişimdir. Doğduğu ev olmasa bile, insan gittiği okulları yıllar geçse de bulabilmeli, gezip görebilmelidir diye düşünürüm. Örneğin ben TED Ankara Koleji’nde okudum, ama 2000’li yılların başında lise binası, tamamen farklı bir *konseptle* yenilenerek bir şehir üniversitesi oldu.

TED Üniversitesi, <https://www.facebook.com/TEDUniversity/>

Artık gençlik yıllarımızı bize anımsatacak mekânlar yok. Anılar yalnızca belleklerimizde, bir de birkaç fotoğrafta saklı. (O zamanlar akıllı telefonlarımız yoktu, o yüzden az sayıda fotoğrafımız var.)

Yıllar sonra, mühendislik eğitimimin üzerine bir de Sosyoloji okumaya karar verdiğimde, “Kent Sosyolojisi” adlı derste bana en ilginç gelen terimlerden biri *soylulaştırma* olmuştu.

Soylulaştırma, eski kent merkezlerinin özellikle yeni orta sınıf tarafından yeniden keşfedilmesi ve kent merkezinde yaşayan işçi sınıfı ile diğer kent yoksullarının yerinden edilmesidir. İngilizce’de *gentrification*

olarak kavramlaşan soylulaştırma olgusu Batı toplumlarında, sanayisizleşmeyi izleyen bir politika olarak 1960 sonlarında görülen kentsel bir yeniden yapılanmadır.

Türkiye’de soylulaştırma en çok İstanbul’un çeşitli semt ve mahallelerinde, özellikle 1995’ten sonra görülmeye başlanmıştır. Yavaş gelişen bu süreçte, Cihangir, Kuzguncuk, Arnavutköy, Galata ve Fener-Balat gibi semtlerdeki soylulaştırma deneyimleri en çok bilinenleridir.

Balat, İstanbul <https://www.gezibahcesi.net/fenerbalatturu>

Bir eğitim için gittiğim İstanbul'da, arkadaşımın önerisi üzerine daha önce hiç görmediğim Balat semti-ne gidip gezmiştim. Bu semtte dışarıdan rahatça görülebilecek mekânsal yenilemelerden çok, dikkatimi semtteki sınıfsal değişim ve yaşam biçimi çekmişti. Birkaç saatlik gezmeyle ne anladın dersiniz, kenar mahalle gibi görünen bir sokakta yürürken karşıma birden bire ilginç adlı sanat atölyeleri, yarı antikacı yarı eskici türünde dükkânlar ve garsonlarının giyim tarzından ya da dekorasyondan ötürü entelektüel tartışmaların yapıldığı izlenimini veren kafe ve lokantaların çıkmasıydı. Bu alandaki feminist yaklaşımın öngördüğü, kadınların kentteki hareketliliğinin artması ve mekânsal sınırlamaların kalkması yönünde de bir gelişme olduğunu bu sokakta yalnız başına dolaşırken bizzat gözlemleyip hissettim diyebilirim.

Ankara'da Hamamönü'ndeki düzenlemeler de bu soy-lulaştırma kavramı altında sayılmaktadır. Eskiden değil gidip gezmek, içinden geçmeyi bile düşünmediğimiz bu semt artık Ankara'nın gezilip görülecek yerleri arasında sayılıyor.

Ankara Hamamönü, <https://gezipgordum.com/hamamonu/>

Ne var ki, soylulaştırma projeleri aynı zamanda burada yaşayanları yerlerinden edebiliyor.

Değişime karşı değilim. Elbette şehirler büyüyüp gelişecek. Üstelik güzel örnekleri de var. Örneğin Eskişehir. Çocukluğumda, Bursa'ya giderken geçtiğimiz ve çocuk belleğimde hep, boz renkli, tozlu ve sıkıcı bir kent izlenimi bırakan, bulanık akan suları ile Porsuk çayının geçtiği şehrin kentsel dönüşüm uygulamalarından sonra bugünkü haline bir bakın. Pırıl pırıl bir *Avrupa kenti*...

Ankara'dan, çoğunlukla da gençler günü birlik gezi turları düzenliyorlar bu üniversite kentine.

Eskişehir, Porsuk Çayı, yolcu360.com

Bu arada bütün dünyada, şehirlerin hep batıya doğru geliştiğini duymuş muydunuz? Gayrimenkul yatırım uzmanlarına göre, bunun nedenlerinden biri, batının esintili ve öğleden sonra güneşe hakim olmasıymış. Bu durum şehirlerin batısına olan talebi, dolayısıyla da fiyatları yükseltirmiş. Bir başka neden ise hava kirliliğiymiş. Bir araştırmada 80'li yıllarda İngiltere üzerinden verilen örnekte 70 farklı şehirde 5000 baca incelenmiş ve şehir içinde bu bacalardan %15'e kadar varan bir kirliliğin yayıldığı, kirli havanın da batıdan doğuya doğru esen rüzgârla şehirlerin doğusunu kirlettiği ortaya konmuş.

Ne yöne olursa olsun, dönüşümün kentlilere sağlık ve refah getirmesini diliyorum. Güzel örnekler, bu işin doğru biçimde yapılabileceğini gösteriyor. Ama kentli olmak bilinçli olmayı gerektiriyor. Kentsel dönüşüm projelerinin kullanıcıları bizleriz. Kendimizin ve çocuklarımızın uzun yıllar yaşayacağı dönüşüm projelerinde, doğal varlıklarımız bilimsel veriler ışığında korunmuş mu sorgulayabiliriz örneğin. Yoga Hocam Sevgili Aynur Sirel der ki: “Çevremizde değiştiremeyeceğimiz şeylerden yakınmak yerine, kendimizi değiştirelim. Evde, bahçede, balkonda bir çiçek, bir resim gibi küçük dokunuşlarla kendi mutluluk köşelerimizi yaratabiliriz.” Tümünüyle katıldığım bu sözlerin yanı sıra bilinçli kentliler olarak kimi görevlerimizin de olduğunu fark etmekten yanayım.

Kentsel dönüşüm projelerini, iyi yönde değişen tercihlerimiz ve önceliklerimizle biz de iyileştirebiliriz. Yeni yapılan mahallelere, daha iyi evlere mutlulukla taşınalım, zorla ya da bize dayatılana razı gelerek değil.

Neyi ister, neyi düşlersek o olacaktır.

Gittiğimiz her yerde yeşili arayalım.

Artık kalabalık çarşılar yerine, evlerimizden çıkıp yürüyerek gidebileceğimiz, içinde kaybolabileceğimiz genişlikte parklar bahçeler, dallarına salıncak kurulabilen ulu ağaçlar, bisiklet yolları hayal edelim, onları arayalım kent planlarında.

Kentlerimizin yakınlarındaki doğal varlıkları pencerelerimize birer manzara olarak hapsetmek yerine, oraya rahatça ulaşabildiğimizi, manzaranın içinde başkalarıyla birlikte yer aldığımızı düşleyelim. Böyle isteyelim ki, göl manzaraları, çok katlı yapılarla çirkinleşmesin, böyle tercih edelim ki, sulak alanları seven göçmen kuşlar yeniden gelsinler.

Sağlığımız, kentlerimiz, komşuluk ilişkilerimiz sürdürülebilir olsun, hortumlar fırtınalar yerine özlemini duyduğumuz tatlı rüzgârlar essin kentlerimizde, seller yerine sakin, temiz bereketli yağmurlar yağsın üzerimize.

Bizim mahalle, 2010

Bizim mahalle, 2020

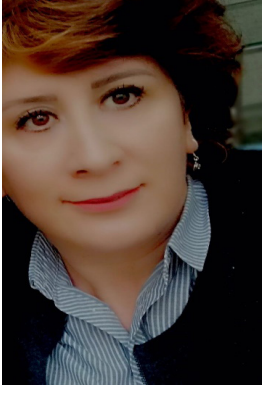
Bizim mahalle, 2010

Bizim mahalle, 2020

Kaynakça

1. Kent Sosyolojisi, , Editör Doç. Dr. Fatime Güneş, Anadolu Üniversitesi Yayınları, 1. Baskı, Eskişehir, Aralık 2017
2. <https://konupara.com/ekonomi/sehirlerin-batisti-neden-daha-zengin-dir-10196/>
6. <https://www.gezibahcesi.net/fenerbalatturu>
4. <https://gezipgordum.com/hamamonu/>
5. <https://yolcu360.com/blog/porsuk-cayi-ve-adalar-bolgesi-gezi-rehberi-eskisehir-gezilecek-yerler/>
6. <https://www.hurriyet.com.tr/yerel-haberler/ankara/bir-zamanlar-yenimahallede-41553309>

“Ankara’da Yaşamayı Seviyorum”

Bu kez Kalite Lideri ve İnsan Kaynakları uzmanımız **Esin Özcan**’la beraberiz.

Esincim, önceleri Bilişim AŞ’de Test ve Eğitim Uzmanı olarak Müşterilerimizle yoğun etkileşim içinde çalışıyordun. Şimdi öyle değil. Şimdi bir yandan kalite yönetimi bir yandan insan kaynakları, merkez ofistesin. Müşteri ile sahada olmak mı, çalışanlarla merkezde olmak mı? Desem. Müşterileri özlüyor musun?

Açıkçası her iki tarafta da çalışmaktan her zaman keyif aldım. Hangi ortamda olmak istersen dersin şu an şirkette olmayı tercih ederim. Çünkü müşteri ortamında çalışmak çok yıpratıcı idi. Ben yapı olarak işlerimi hemen bitirmek isterdim. Projelerde çalışırken hem kullanıcı eğitimleri vermek, hem ekran testlerini yapmak, hem kullanıcı yetkilerini vermek, hem kullanıcı kılavuzlarını yazmak hem de müşte-

riye yerinde ya da telefonla destek vermek görevlerim arasındaydı. Bunu sadece ben değil Bilişim AŞ’de çalışan tüm eğitim/test uzmanları yapıyordu. Bu da çok stresli bir ortam yaratıyordu. Müşteri ile yazılımcı arasında kalırdım hep. Müşteri ortamında gelen her sorun eğer hemen çözülmiyorsa benim için dert haline dönüşürdü. O sorun çözülmeden ben rahat edemezdim. Ne zaman ki çözülür ben huzura ererdim. Tüm bu strese rağmen kullanıcılarla aram çok iyiydi. Her çalıştığım kurumda çok iyi dostlar edinmişimdir. Ama şirket ortamında çalışırken daha huzurluyum o nedenle artık müşteri ortamına dönmek istemem.

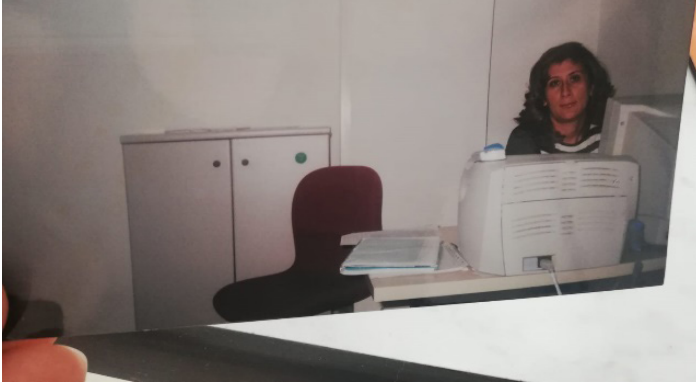
“Çok şükür, bir işi daha tamamladım” dediğim anlardan

Bilişim AŞ ilk işyerin mi? Nasıl başladı bizimle yolculuğun? Kaç yıl oldu?

Bilişim AŞ. çalıştığım üçüncü şirket. Şubat 1999’da Cybersoft’ta eğitim/test uzmanı olarak işe başladım. Orda 3,5 yıl çalıştıktan sonra Havelsan’da yine eğitim/test uzmanı olarak işe girdim. Ama 10 ay sonra bir anda beni işten çıkardılar. Oradaki müdürüm ve birim direktörü beni Bilişim AŞ’nin o zaman ki Kamu Projeleri Müdürümüz Gürsel Bey’e söylemiş. Ben Bilişim AŞ ile görüştüm ve görüşme olumlu geçti. Aynı anda Tepe Teknoloji’de görüşmeye çağırdı. Orası da beni işe kabul etti. Bilişim’e Havelsan söylediği için gurur yapıp başlamak istemedim. Havelsan’da UYAP Projesinde Bilişim ‘le beraber çalışıyorduk. O zamandan Bilişim’den Murat Karaman, Ali Demircioğlu, Atalay Gökçe ile tanışmıştım. Murat Abi ve Ali ve Havelsan’daki müdürüm Bilişim’i kabul et tam sana göre bir ortam huzurlu çalışırsın dediler. Tepe Teknoloji proje bazlı çalışıyor orayı direk ele dediler. Onların bu sözlerinden etkileneip Bilişim’in teklifini kabul ettim. Böylelikle Bilişim AŞ’de iş hayatım Aralık 2003’de başladı. Tam 17 yıl 8 ay olmuş.

Kaliteye geçişin nasıl oldu?

Bilişim’e başlar başlamaz UYAP Projesinde 1 yıl boyunca çok yoğun bir şekilde çalıştım. Gitmediğimiz cezaevi, adli tıp, bölge idare mahkemesi kalmadı.

UYAP Projesinde Eğitim Verdiğim Günlerden

Tam eğitimler ve işleme geçişler kısmen de olsa bitince bir Cumartesi günü ISO 9001:2000 Eğitimleri için şirkete geldim. Bütün şirket eğitim aldık. Ama ben bu eğitimin sonunda Kalite ile ilgili çalışacağımı bilmiyordum. Hafta başı işe geldim. Beni Aycan Hanım odasına çağırdı. Odaya girince Eser Hanım, Gürsel bey, İlker Bey dâhil tüm yöneticilerin orda olduğunu gördüm. İçimden herhalde beni işten çıkaracaklar diye düşündüm. Aycan Hanım panik olduğumu görünce beni oturttu. “Esin, hafta sonu bir eğitim aldık biliyorsun” dedi. Bilişim AŞ olarak kalite belgesi alacağız seni de Kalite Sorumlusu yapacağız “ dedi. Ben şoka girdim o an. Ama ben kalite standardıyla ilgili bir şey bilmiyorum ki nasıl yapacağım” dedim. Hep beraber çalışacağımızı panik olmamam gerektiğini söyleyip beni rahatlattı. O hafta çalışmalarına başlayıp tüm Bilişim AŞ Yöneticileri ve çalışanlarının

katkılarıyla 4,5 ayda Kalite Belgesini aldık. O gün bugündür 17 yıldır Kaliteyle ilgili Aycan Hanım’la, Eser Hanım’la, Hüseyin Bey ve diğer yöneticilerimle çalışmaya devam ettim. Ama bu 18 yılda hem kalite hem müşteri ortamı iç içe geçti. Haftanın belli günleri gelip kalite işlerimi hallediyordum belli günler de ise çalıştığım projenin kurumunda idim.

TOKİ Projesi günlerinden

Peki ya İnsan Kaynakları?

İnsan Kaynaklarına geçişim 3 ay önce oldu. İK uzmanı Emine

Hanım işten ayrılınca Genel Müdürümüz Hüseyin Erdağ onun yerine beni atadı. Şimdi hem kalite hem de İK işlerini birlikte yürütmeye çalışıyorum.

Teknokentte

Bildiğim kadarıyla üniversitede tamamen bambaşka bir dalda eğitim aldın? Kariyerinin bu biçimde gelişeceğini tahmin eder miydin? Yazılım sektöründe çalışmaktan memnun musun?

Evet ben Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fransız Dili ve Edebiyatı mezunuyum. Ama yapı olarak yıllar önce

daha korkak biri olduğum için şehir dışında öğretmenlik yapmak istemedim. Ama kader yine eğitim ile ilgili bir işle buluşturdu beni. Üniversite bittikten sonra 2,5 yıl işsiz kaldım. Sonra Cybersoft'un üniversite mezunlarını işe alıp Eğitim ve Test Uzmanı olarak işe aldığını duyunca oraya başvuru yaptım ve işe alındım. Ama hiç tahmin etmezdim bu işleri yapacağımı. Şu an bu sektörde çalışmaktan memnunum. İş hayatım iyi ki de bu şekilde gerçekleşmiş diye şükrederim her zaman.

Arkadaşlarla kısa bir mola

Deneyimli bir uzmansın. Joker eleman gibi değişik görevlerde çalışıyor, farklı görevleri bir arda yürütebiliyor ve başarılı oluyorsun. Ama gençlere öneri ya da örnek olması için keşkelerin var mı?

Gençlere diyeceğim keşkelerim yok. Ben iş hayatımda sizin dediğiniz şekilde çalışmaktan hep mutlu oldum. Yapı itibarıyla iş konusunda hep tez canlı, tertipli, düzenli olduğum için de iş hayatımda genelde sıkıntı yaşamadım. Bilişim AŞ, çalışanları konusunda genelde şanslı olmuştur. Bu işe başlayan yeni gençler olsun ya da kıdemli personel olsun hep böyle olmuştur. Herkes işini, sorumluluklarını bilir ve gereğini yerine getirir. Tek sorun yeni nesil uzun süre aynı yerde çalışmayı sevmiyor. Onlar hep yeni arayışlar içerisinde oldukları için uzun süre aynı firmada kalmak istemiyorlar. Bu nedenle gençlere de bir şey diyemiyorum. Ben işyeri konusunda değişikliği çok sevmediğim için yıllardır buradayım.

Biraz da özel yaşamından söz edebilir miyiz? Sevgi dolu bir aile ortamındasın. Annen, kardeşlerin, özellikle ablalar, enişter ve yeğenler birbirinize çok bağlısınız. İş dışında evde ya da tatilde zaman senin için nasıl geçiyor? Hobilerin var mı?

Özel hayatım çok sakin ve huzurlu. Anneciğimle yaşıyorum. Babamı genç yaşta kaybettik. Bu durum bende derin izler bıraktı. Uzun bir süre bütün ailem ölecek ben dünyada yapayalnız kalacaktım gibi hissettim. Neyse ki o günler çok geride kaldı. Ablalarım ve abim evli. Yeğenlerim var. Onları çok seviyorum. Ailenin en duygusal ve aileye en düşkün bireyi benim. Tüm aile bir araya gelince çok mutlu oluyorum. Yazın bütün aile ablamların yazlığına gidiyor orada güzel vakitler geçiriyoruz.

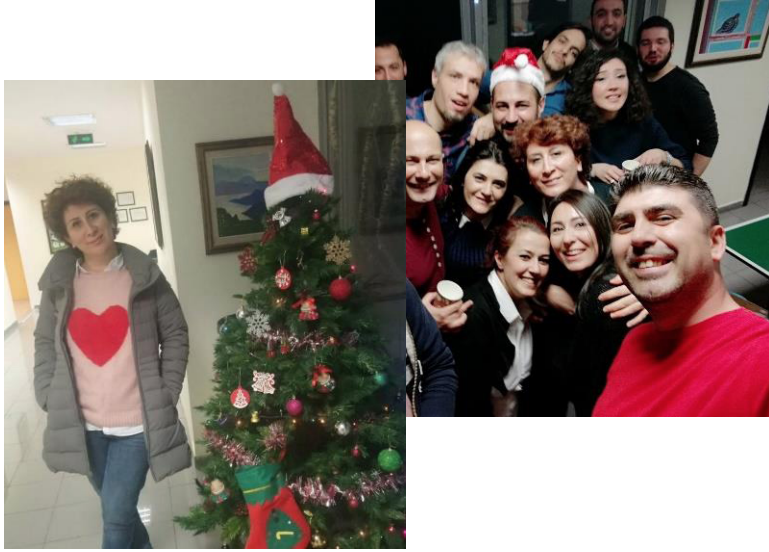

Yeğenim Başak'la güzel bir tatil gününde

Bilişim'in ofisinde yeşil çay bahçesinde

Hobi anlamında maalesef el sanatları gibi yeteneklerim yok. Ama boş vakitlerimde kitap okurum, spor yaparım. Her gün muhakkak 1 saat ya yürürüm ya da evde spor yaparım. Bunun dışında temizlik ve düzen takıntım olduğu için sürekli temizlik yaparım😊

Bilişim’de bir yeni yıl kutlaması

Bu pandemi döneminde herkesten “geleceğe ilişkin plan yapmıyoruz artık, gelecek belirsiz sözlerini” duyuyorum. Sen de çok duygusal ve titiz bir kişi olarak öyle mi düşünüyorsun?

Gelecek her zaman belirsizdi. Ama ben hep planlı yaşamaya dikkat ettiğim için geleceğe dair uzun dönemli planlar olmasa da yine planlar yapıyorum.

Salgın elbette bir gün bitecek. O günler için neler hayal ediyorsun?

Salgının bir an önce bitmesini normal mesai günlerimize dönmeyi hayal ediyorum. Benim annem KOAH hastası

ve başka kronik hastalıkları olduğu için bu pandemi döneminde bayağı bunaldım. Market ve iş dışında hiçbir yere gitmeyince çok sıkıldık. Annemden dolayı bu yıl tatile de gidemedik. Bu nedenle inşallah en kısa sürede sağlıklı günlerimize döneriz.

Kızlarla bir öğle tatili

Sanırım yaşamının büyük bir bölümü Ankara’da geçti. Bu kenti seviyor musun? Çalışan bir kadın olarak bu büyük kentin en çok hangi olanaklarından yararlandığını düşünüyorsun?

Ben doğma büyüme Ankara’lıyım. İster iş için ister tatil amaçlı nereye gidersem gideyim Ankara’yı hemen özlüyorum. Ankara’da şu korona gelene kadar illaki her hafta bir Kızılay’a ve Tunalı’ya (Tunalı Hilmi caddesi) giderdim. Tüm mağazaları bir şey almasam da şöyle bir gezerdim. Ankara bana her zaman güvende olduğumu hissettirmiştir. Eymir ve Mogan hafta sonu ailemle beraber vakit geçirmekten keyif aldığım yerler arasındadır. Özet olarak Ankara’da yaşamayı seviyorum.

Benim tez canlı, titiz, çalışkan arkadaşım, kendisini Ankara’da hep güvende hissettiğini söylüyor. Ben de onunla birlikte çalışırken kendimi hep güvende hissettim. Kaç kalite yönetim sistemi kurduk, kaç denetimden geçtik birlikte başarıyla. Esin, unutmaz, Esin ayrıntılara dikkat eder, yanlış ya da eksik bir şey kalmasın ister.

Çok az fotoğrafımız varmış birlikte çekilen. Rüzgârlı bir Pazar günü, Bilişim’den arkadaşlarla Gölbaşı’nda kahvaltıya gitmiştik. Yıllar hızla geçiyor, geriye dostluklar, birlikte geçirilen güzel anılar kalıyor. İş yaşamında “keşke”lerinin olmamasına çok sevindim. Yüzünün fotoğraflardaki gibi hep gülmesini diliyor, bu güzel söyleşi için çok teşekkür ediyorum.

Mogan Gölü kenarında

Aynur Çalışır Sirel

Yoga Eğitmeni

Yoga bize “bu dünyadan vazgeçmeyin, onun ötesine geçin” der.

DIŞ DÜNYAYI ANLAMANNIN YOLU İÇİMİZDEN GEÇİYOR

Popüler medyada yüzeysel ve çoğu zaman yanlış biçimde sunulmasına karşın, gerek yoğun çalışma temposu içinde, gerekse emeklilik günlerimde yaşamımı düzenlerken bana her zaman yardımcı olan yoga öğretilerine ilk sayımızdan bu yana yer veriyorum. Çünkü *Bilişim4Mevsim*'in en önemli amaçlarından birisi de bizi iyi hissettirecek türde farkındalıklarımızı arttırmaktı ve şanslıydım, harika, sevgi dolu, bilge bir Yoga Öğretmeni tanıyordum. Aynur Çalışır Sirel'le kentsel yaşamın zorluklarına ilişkin konuştuk. İşte noktasına virgölüne dokunmadan bu keyifli söyleşiyi sizlerle paylaşıyorum. Nefes konusundaki açıklamaları netleştirmek için mankenlik yapmaktan da geri durmadım 😊 Umarım yararlı bulursunuz.

Sevgili Hocam,

Bu büyük kentte yaşarken en çok gürültü ve stresle baş etmekte zorlanıyorum. Yoga çalışmaları sırasında söylediklerinizi ve yaşadıklarımızı anımsayıp derin bir nefes alıyorum. Kendimle konuşuyor, sakinleşiyorum. Ama her zaman bu kadar kolay olmuyor elbette.

Esercim içinde bulunduğumuz çağda, teknolojinin, hızın, her şeye kolayca ulaşabilmenin nimetlerinden yararlanırken, daha enerjisiz, daha sağlıksız, daha öfkeli ve daha mutsuz olduğumuzu fark ediyoruz. Kentsel yaşamın karmaşası içerisinde sakin ve huzurlu kalabilmek çoğumuz için

zor. Gürültü, hız, trafik vb. nedenlerle sürekli bir stres yüklemesi içerisindeyiz.

Zaman zaman derslerimiz, beklenmedik bir kapı vurulması, bir telefon sesi, dışardan gelen bağrıışmalar gibi gürültülerle neredeyse kesilme noktasına gelir. Tabi siz ve sizin yol göstericiliğinizde dış sesler bizi engellemez. Yoga çalışmalarının, kent ortamında dış sesleri kafamıza takmamızı engelleyen, o gürültüleri neredeyse hiç duymamışız gibi yapmakta olduğumuz işi sürdürmemize yardımcı olacak yönleri var mı?

Her gün doğamızdan biraz daha uzaklaştığımız ve bu durumu da kabullenemediğimiz için sürekli dışarıdaki gürültüden hızdan vs.den şikayet eder olduk ve her şikayet ettiğimizde biraz daha mutsuzlaşmaya başladık. Ne zaman birisiyle veya bir olayla ilgili olarak kızgınlık ve öfke dolu bir tepki gösteriyorsak aslında kendimizle mücadele ediyoruzdur. En çok tepki gösterdiklerimiz, iç dünyamızda en çok yadsıdığımız şeylerdir.

Dışarıdaki karmaşadan önce kendi içimizdeki karmaşayı, hızı, gürültüyü fark edebilsen her şeyin değişebileceğini de anlamaya başlarız.

Araştırmalar, dışarıdan gelen seslerin, gürültülerin, kaosun bizde yarattığı stresin yüzde 20 seviyelerinde olduğunu gösteriyor. O halde geriye kalan yüzde 80'lik stres ise zamanla bedenimizde biriktirdiğimiz bizim içsel stresimizdir, yani hep bizimle birlikte ve her gün bu seviye biraz daha yükselmektedir. Ve hepimizin bir stres limiti vardır. Bu kişiye göre değişir, bu limiti aşmaya başladığımızda bir telefonun çalması bile bizi çileden çıkartmaya yeter. Böylece, bedenimize, zihnimize ve ruhumuza hastalıkların gelebilmesi için kapıyı aralamış oluruz.

Bağıışıklığımızın düşmesiyle, bedenimize çektiğimiz oksijen miktarının azalmasıyla yüksek tansiyon, alerjiler, hazımsızlık, ülser, depresyon, panik atak, kontrolsüz öfke, kan şekerinin yükselmesi, uykusuzluk vb. rahatsızlıkları bedenimize davet ederiz ve bu rahatsızlıkları da ilaçlarla çözmeye çalışırız. Oysa şifanın kaynağının kendimiz olduğunu fark eder, doğru teknikleri kul-

lanarak yaşamımızın içsel kalitesini artırmak için neler yapabileceğimizi öğrenip harekete geçerse, iç stresimiz azalmaya başlar, bağıışıklık sistemimiz güçlenir ve her şeyle baş edecek güce sahip olduğumuzu fark ederiz. Demek ki içinde yaşamak zorunda olduğumuz dış dünyadan şikayet edeceğimize, içimizdeki gerginliği, karmaşayı azaltmaya başlamamız, harekete geçmemiz gerekiyor.

Kendimizi disipline ederek ve sürekli çalışarak doğal durumumuz olan sükuneti yakalamalıyız.

Doğaya baktığımızda her şeyin bir düzen ve disiplin içerisinde işlediğini görürüz. Ağaçlar mevsimi geldiğinde çiçek açmaya başlar, kuşlar zamanı geldiğinde göçe hazırlanırlar ki uçuşlarında bile bir düzen ve disiplin vardır. Hiçbir ağaç daha çabuk meyve vereyim diye acele etmez. Bizler de doğal halimizi, sakinliğimizi, yavaşlığımızı, sadeliğimizi koruyabilsek doğamızdan uzaklaşmamış olurduk. Modern yaşam içerisinde hiçbir çalışma yapmadan sakin ve huzurlu olabilmek çok zor. Bu yüzden kendimizi disipline ederek ve sürekli çalışarak doğal durumumuz olan sükuneti yakalamalıyız. Disiplinin içten gelmesi bizi geliştirir. Yoga bize, kendimizi disipline etmemizi öğretir. Kendimizi disipline ettiğimizde irade gücümüz gelişir. Böylece dış dünyayı değil önce kendimizi kontrol edebileceğimizi, kendi bedenimiz üzerinde hakimiyet kurabileceğimizi fark ederiz. Disiplin dışarıdan gelirse sürekliliği olmaz, örneğin doktor önerisiyle fizik tedaviye başlayıp kendini çok iyi hisseden kişilerin büyük çoğunluğu, tedavi süreci bitince tüm egzersizleri keser ve yeniden eski şikayetlerine döner. Oysa disiplin içten geldiğinde bize faydası

olduğunu gördüğümüz aktiviteleri istikrarlı bir şekilde sürdürmeye devam ederiz ve kendimizi bir kral gibi hissederiz. Buna yogada Raja Yoga, kral yogası deniyor. Ve bu da kendini tanımakla başlıyor. Her şeyin en iyisi, en güzeli, en başarılısı, en hızlısı olmak zorunda olmadığımızı, doğadaki bir ağaç bir kuş kadar önemli olduğumuzu fark ederek, hırslarımızdan, kibirlerimizden arınmaya başlarız.

DIŞ DÜNYAYI ANLAMANNIN YOLU İÇİMİZDEN GEÇİYOR

Aynur Çalışır Sirel

Trafikte örneğin, yol hakkı sizin olduğu halde saygısızca önünüze kıran arabalar, park etmemesi gereken yere park edenler. Ya da gece evinizde huzur içinde dinlenirken apartman komşularınızdan gelen gürültüler, uyardığınızda, “asıl siz onları rahatsız ettiğiniz için” neredeyse sizi suçlu çıkartacak tavırları. Kurallara uymayarak sizin ve sevdiklerinizin sağlığını riske atanlar, çöpü sokağa atanlar, park olması gereken yere AVM yapanlar... Yazarken bile sinirleniyor insan. Hocam biz nasıl öfkelenmeyeceğiz?

Esercim senin de dediğin gibi biz strese girdiğimizde, fazlaca rahatsız olduğumuzda kendimize “derin bir nefes al” deriz. Nefesin bizim sakinleşmemize, içinde bulunduğu-

muz durumun üstesinden gelmemize yardımcı olacağının farkındayız. Nefesimizi düzenleyip, beden duruşumuzu düzelttiğimizde ruhsal durumumuzun da değiştiğini fark ederiz. Demek ki doğru nefes alıp vermeyi ve doğru duruşu öğrenmemiz gerekir.

Öncelikle bir diyafram kasımız olduğunu yeniden hatırlamak zorundayız. Diyafram kası stresten en çok etkilenen kaslarımızdan birisidir, modern yaşamın sürekli koşturması içerisinde bizler bu kasın kullanımını da bozarız ve böylece ciğerlerimizin en fazla üçte birini kullanır duruma geliriz. Yetersiz nefes alışverişlerimizin oluşturduğu yetersiz oksijen alımı, hücrelerimizi, organlarımızı zayıflatır ve yukarıda sıraladığım rahatsızların bedenimize gelmesine yol açar.

Doğru nefes alışverişini yeniden öğrenip, nefesimizi kontrol edebileceğimizi fark ettikten sonra, onu yavaşlatmayı, uzatmayı, sakinleştirmeyi, derinleştirmeyi öğreniriz. Nefes çalışmaları da bir disiplin ve süreklilik ister, nefesimize eşlik eden diğer yardımcı kasların da çalıştırılması ve geliştirilmesiyle nefes çalışmalarımız derinlik kazanmaya başlar. Biliyoruz ki burnumuzdan alıp verdiğimiz nefes çalışmaları zihnimizi dengeler, bedenimize gelmesi muhtemel hastalıkları da önler.

Nefesimizi yavaşlatmayı başardığımızda artık çevremizdeki her şeyin değişmeye başladığını hissetmeye başlarız, çünkü zihnimiz sakinleşmeye başlamıştır ve aslında çevremizdeki her şey aynıdır,

fark sadece bizdedir. Biz değişmeye başlamışızdır. Yani kendi üzerimizde kontrol kurmaya başlamışızdır. Nefesimizi kontrol etmeye başladıkça, aslında kontrolün bizde olmadığını düşündüğümüz organlarımızı ve onların faaliyetlerini de yavaşlatabileceğimizi, sakinleştirebileceğimizi fark ederiz. Hızla akan düşüncelerimiz yavaşlamaya başlar, onlar yavaşladıkça duygularımızdaki değişimi izleriz, kalp ve damar sistemimiz rahatlama-ya başlar, dolaşım sistemimizin verimliliği artar, sinir sistemimiz rahatlar, tüm organlarımız, hormonlarımız, salgı bezlerimiz bu durumdan olumlu olarak etkilenir.

Sessizlik değerli bir öğretmendir, zihnimiz kendini bu sessizlikte tazeler.

Nefes çalışmalarıyla birlikte gözlerimizi kapatarak sessizleşme, içimize dönme çalışmalarına başladığımızda şifa dolu bir meditasyon sürecine girmeye başlarız. Sessizlik değerli bir öğretmendir, zihnimiz kendini bu sessizlikte tazeler. Biliyoruz ki dış dünyayı anlamannın yolu içimizden geçiyor, ben henüz kendi içimde neler olup bittiğinin farkında değilsem dış dünyayı anlamam pek mümkün olmuyor. Nefes çalışmaları, duruş (asana) çalışmaları, meditasyon, gevşeme tekniklerini uygulamaya devam ettikçe dışarıdaki sesleri, gürültüleri duymamıza rağmen onlardan rahatsız olmamayı öğreniriz.

Bilinçli olarak içimize çekildiğimizde bu dünyanın arkasında başka bir dünya, başka bir mucize başlar.

Dış dünyayı duyu organlarımız ile algılıyoruz ve duyu organlarımız dışı doğru yönelmiş durumdadır. Duyu organlarımızı içimize yönlendirmeye başladığımızda kendimizi dış dünyadan da geri çekmeye başlarız. Buna, “Pratyahara” denir. “Ahara” besin, gıda anlamına gelir. Duyu organlarımızla aldığımız gıda. Bu gıdayı sadece dışarıdan almaya devam edersek, dış dünyanın büyüğü çekim alanının içerisinde kaybolmaya başlarız. Dikkatimizi nefesin içsel hareketine yönlendirerek nefesimizi kontrol etmeyi başardığımızda duyular da kontrol altına alınmaya başlar, bilinçli olarak içimize çekildiğimizde bu dünyanın arkasında başka bir dünya, başka bir mucize başlar ve oradan beslenmeye başlarız. Anda kalabilmenin, şimdide var olabilmenin deneyimini yaşarken endişelerden, korkulardan, tutkulardan özgürleşiriz, dışarıda aradığımız huzurun, sevginin, barışın aslında hep bizimle birlikte olduğunu, kaynağın içimizde olduğunu deneyimleriz. Pratyahara çalışmalarına kaplumbağanın kabuğuna çekilmesi çok güzel bir örnektir. Yoga bize “bu dünyadan vazgeçmeyin, onun ötesine geçin” der.

Pratyaharayı deneyimleyebilmek isteyenler için sizlerle bir pranyama ve bir mudra çalışması paylaşmak istiyorum.

Arı Nefesi

Bhramari Pranayama, mırıldanma benzeri bir ses çıkardığımız için arı nefesi olarak adlandırılmıştır. Omurgamızı dik tutarak oturalım, gözlerimizi kapatalım, kulaklarımızı işaret parmaklarımızla kapatarak, burnumuzdan nefes alıp verelim. Nefesimizi verirken ses çıkardığımız bu nefes çalışması, bizi dış seslerden ayırdığı için içimize dönme olanağı verir ve nefes verme süremizin uzamasını sağlar. Nefes verme süremiz uzadıkça nefesimiz üzerindeki kontrolümüz gelişir, ruhsal rahatsızlıklara karşı korunmuş oluruz. Çıkardığımız sesin titreşimini başımızın içinde hissederken, bu ses akciğerlerimizde de bir titreşim yaratır. Kendimizi daralmış, sıkışmış, paniklemiş hissettiğimizde uygulayabileceğimiz yatıştırıcı ve huzur verici, aynı zamanda bizi uykuya hazırlayan bir tekniktir.

Mudralar mühür ya da sembol anlamına gelen parmak ve beden duruşlarıdır.

Sanmukhi Mudra: Uygulayan kişi, kendi varlığının kaynağını bulabilmek için içine baktığından, Sanmukhi Mudraya aynı zamanda rahim, kaynak anlamına gelen Yoni Mudra da denir. Omurgamız dik olarak oturalım, gözlerimizi kapatalım. Baş parmaklarla kulaklarımızı kapatalım, işaret parmakları ile göz kapaklarını hafifçe yukarıya doğru çekerken, orta parmaklarla göz kapaklarını aşağıya doğru hafifçe çekelim. Kulaklardaki ve gözlerdeki baskı çok hafif olsun. Hafif ve derin nefesler alıp verebilmek için yüzük parmaklarımızın ucuyla burun deliklerini hafifçe kapatarak daraltalım. Küçük parmakları da nefes akışını kontrol edebilmesi için üst dudaklara yerleştirelim. Kapalı gözlerimizin ardından bakışlarımızı da içimize çevirerek tüm duyularımızı içimize yönlendirelim. Dış uyaranlarla irtibatı keserek zihni sakinleştirip, kendimizi keşfetme yolculuğuna çıktığımızı hissedelim.

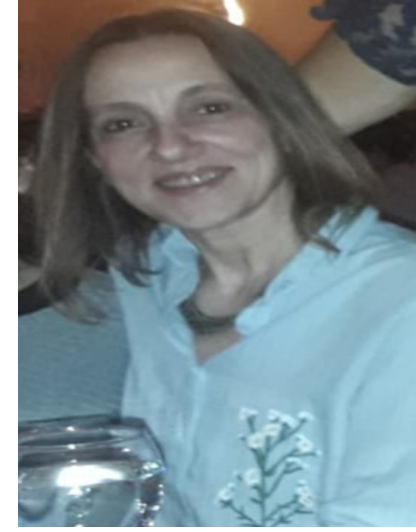

Pratyahara uygulamaları, nefes ve beden çalışmaları disiplinli ve sürekli olarak uygulandığında bir süre sonra artık duyu organlarımızı kapatmadan da sükunetimizi koruyabildiğimizi fark ederiz.

Nefes alma ve nefes verme sürelerimiz arasındaki boşlukları da fark edelim...

Esercim, farklı ve basit uygulamalarla da günlük yaşantımız sırasında zihnimizde sakinlik sağlayabiliriz. İşyerinde, telefonda, sosyal medyada gerekli gereksiz ne kadar çok konuştuğumuzu fark edersek kendimize sessizleşebilmek için alan yaratabileceğimizi de fark ederiz. Daha az konuşarak, izleyici ve dinleyici olabildiğimiz zaman dilimlerini artırmaya başlamak ve her nerede isek tamamen orada olabilmeyi yani anda kalabilmeyi deneyimlemeye başlamak güzel bir başlangıç olabilir. Bilirsin zaman zaman “nefes alma ve nefes verme sürelerimiz arasındaki boşlukları da fark edelim” derim, bu boşlukların değişim dönüşüm anları olduğunu biliyoruz. O halde günlük yaşantımızda da, işyerimizde, trafikte, hatta bir sohbet sırasında minicik boşlukları fark edip bu sessizliğin içimizde derinleşmesini izleyebiliriz.

Hepimizin seslerden çok sessizliğe dikkat edebileceğimiz, bizim için en değerli zaman dilimi olan anda kalabilmenin mutluluğunu, huzurunu yaşayabileceğimiz, doğaya direnmek yerine onun bir parçası olduğumuzu her an hatırlayarak uyumlu ve dengeli bir akış içinde olabileceğimiz sağlıklı güzel günler dilerim.

Aynur Çalışır Sirel

A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi mezunu olup, iş hayatı boyunca ISO 9000 ve Toplam Kalite Konularında eğitimler verdi, danışmanlık ve yöneticilik yaptı.

2004 yılında yoga ile tanıştı ve halen bu yolda, sabırla, disiplinle, heyecan ve aşkla yoluna devam etmektedir. Bu yolculuk sırasında başta Raghuramji olmak üzere, Neslihan İskit, Azita Dadfar (İyengar), Monika Münzinger, Berivan Aslan Sungur (Yin Yoga)'la çalışmalar yaparak farklı teknikleri, bunların beden ve zihin üzerindeki etkilerini deneyimleyerek kendi tarzını oluşturmuştur.

Şubat 2007'de Vivekananda Yoga Üniversitesi'nden Eğitimlik Sertifikasını alan Aynur Çalışır Sirel, halen Ankara Atlı Spor Kulübü'nün içinde yer alan YogaHara adlı Stüdyosunda derslerine devam ediyor.

Bir Petersburg Öyküsü

Ayşe Eser Baransel

Virüslerin küresel salgın tehditi oluşturmadığı rahatça gezebildiğimiz güzel günlerdi. St. Petersburg'taki bir akademik konferansa eşimin makalesi kabul edilmişti. Rusya'ya Haziran ayında düzenlenen "beyaz geceler" turlarını kaçırmıştık. Konferans 2013 yılının Ekim ayına rastlamıştı. Bu yüzden yazımla birlikte paylaştığım fotoğrafların çoğu yağmurlu, bulutlu ha-

valarda çekilmiştir ve içinde yer aldığım fotoğraflarda kışlık montum üzerimde. Topu topu üç-dört günlük bir geziydi. Eşim konferansta olduğu için ilk gün, *Go-go*'un öykülerinde "Neva bulvarı" olarak geçen 5 km uzunluğundaki Nevsky caddesini ve şehirde bulunan en ünlü müzeleri tek başıma gezdim. İngilizce bilmeyen ya da konuşamayan şehir halkı ile olabildiğince az iletişim kurarak ve çalıştığım kiril alfabesini tabelalarda sökme-ye çalışarak...

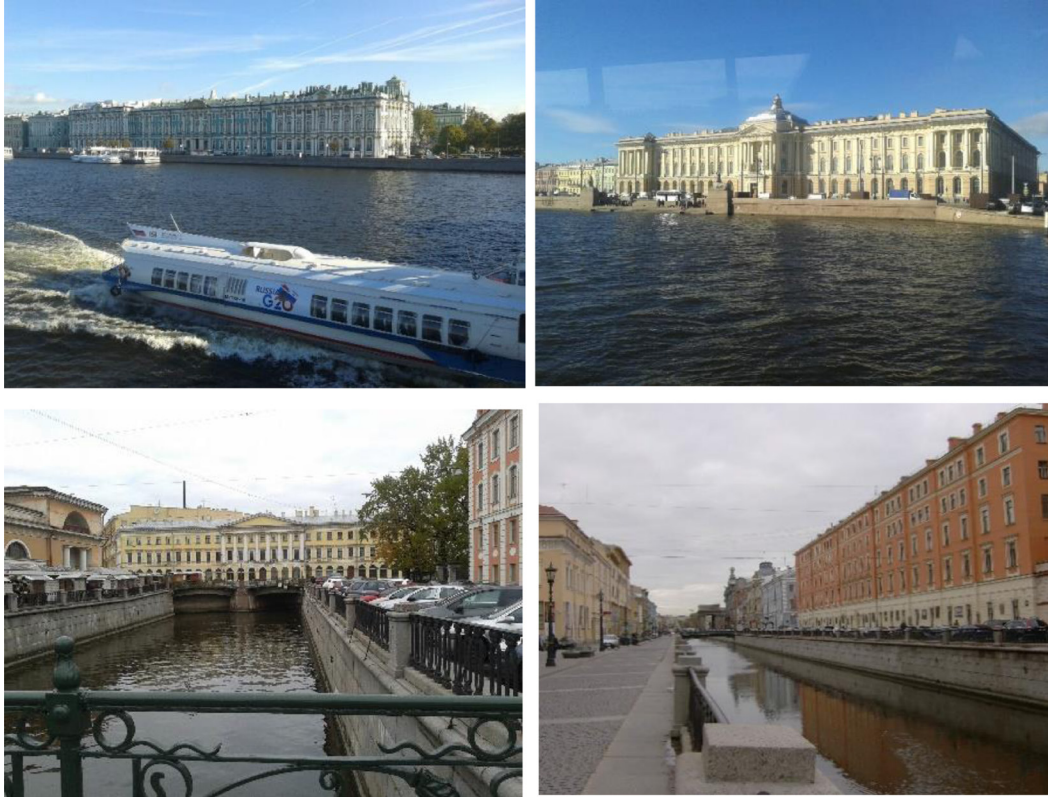
Bu sayımızın konusu "kentsel yaşam". Çoğu şehrin kökleri tarihin çok eski uygarlıklarına dek uzanır. Sonuçta, aklın yolu bir. Su kaynağı, iklim, ev yapıp yerleşebilecek, ekilip biçilebilecek toprak nerede varsa insanlar orada yerleşip uygarlıklar kuracaklardı elbette. Dünyamızın 40. enleminin geçtiği yerler yaşamaya en elverişli yerler olarak bilinir. Pek çok ülkenin başkentinin ve büyük şehirlerin tarih boyunca ya tam 40. enlem ya da ona yakın 39. ya da 41. enlemler arasında kalan yerlerde bulunduğunu bilir misiniz? Örneğin, Truva, Hattuşaş (Hititlerin başkenti), Yazılıkaya (Frigler), Söğüt (Osmanlıların ilk başkenti) ve Ankara, Ankara'da Anıtkabir tam 40. enlem üzerinde. Ayrıca İstanbul, New York, Edirne, Şikago, Barselona, Roma ve hatta Pekin de 40 ile 41. enlemler arasında aynı kuşakta yer alıyorlar.

Ama St. Petersburg başka. Bu şehir, bizim resmi tarihimizde "Deli Petro" takma adıyla anılan, dünyanın "Büyük Petro" olarak bildiği Rus çarı birinci Peter'in çılgın projesi olarak 27. kuzey enleminde yer alıyor.

Neva Nehrindeki Geziye Kan ve Gözyaşı Dolu Kuruluş Öyküsü Damgasını Vurmuştu

Pek çoğunuz gezmiş görmüş ve biliyorsunuzdur ama yine de akademik toplantıyı düzenleyen Üniversite'nin (St. Petersburg State Polytechnical University) rehberliğinde bana anlatılan öyküyü burada özetlememe izin verin. Bu şehrin bulunduğu alan hiç de yerleşmeye ve yaşamaya uygun bir alan değilmiş aslında. Bataklıklarla kaplı, Neva (sözcük anlamı *çamur*) nehrinin Finlandiya Körfezi'ne döküldüğü, soğuk mu soğuk, nemli bir yer. Ne var ki, Petro aslında

devrimci bir çar. Rusya'nın bir liman kentine gereksinim duyduğunu, Batı'yla ticaret yaparak yüzünü Avrupa'ya dönmesi gerektiğini, toplumun içe kapanık köylü bir toplumdan, Batı standardında Avrupalı çağdaş bir yapıya dönüşmesi gerektiğini düşünmüş. Bu şehri, "Avrupa'ya/Batı'ya açılan bir pencere" ve başkent olarak hayal etmiş. İlk gemiciliği öğrenmek üzere, kimliğini gizleyerek Almanya'ya gitmiş ve tersanelerde işçi olarak çalışmış. Orada kazandığı bilgi, görgü ve ilişkilerini, sonrasında olmaz deneni yerde bugünkü kentin bulunduğu yerde, ne pahasına olursa olsun 1700'lü yılların başında kurdurduğu şehirde kullanmış. Ne pahasına olursa olsun dedim, çünkü bir deniz otobüsüyle Neva ırmağı üzerinde yaptığımız gezide anlatıldığına göre, bu ırmağı kontrol altına almak ve taş binaları inşa etmek için 60.000 işçi çok zor koşullarda zorla çalıştırılmış ve pek çoğu ya canından olmuş ya da sakat kalmış.

Çok büyük miktarda taş gereksinim duyulduğu için Rusya'nın başka yerlerinde taş inşaatı yasaklanmış. On yıl içinde bataklıkların ortasında 35.000 bina yükselmiş. Yirmi yıl içinde kentin nüfusu 100.000'e yaklaşmış.

Devrimci çar, nehri ehlileştirip limanı oluşturduktan sonra Avrupalı mimar ve mühendisler getirterek, zamanın Fransa'sına benzer saraylar, binalar yollar yaptırmış, kente. Geometrik bir kent planı tasarlanmış. Kentin, büyük bir liman kenti, ticaret ve kültür merkezi, Amsterdam gibi kanalların bulunduğu Avrupa'nın büyük ve gelişmiş kentlerine benzemesi için gereken her şey yapılmış. Çar, 1712 yılında, bin bir zahmetle kurulan bu şehri, "Petronun Kenti"ni, Rusya'nın başkenti ilan etmiş.

Büyük Petro, halkın *kentli* olabilmesi için önce kendisi giysilerini değiştirmiş, sonra da o zamanki Rusya'da deyim yerindeyse bir kıyafet devrimi başlatmış. Erkeklerle (sanırım devlet memurlarına) saçlarını uzatmayı ve sakal bırakmayı yasaklamış. Düzgün ve temiz bir görüntüyle kentli olmayı reddedenler ise öldürülmüş.

Bu kentin adı, tarih içinde pek çok kez değişmiştir. Bu ad değiştirmeler, bize de tanıdık gelir. İşte tarihsel olaylar ve aynı kentin değişen adları:

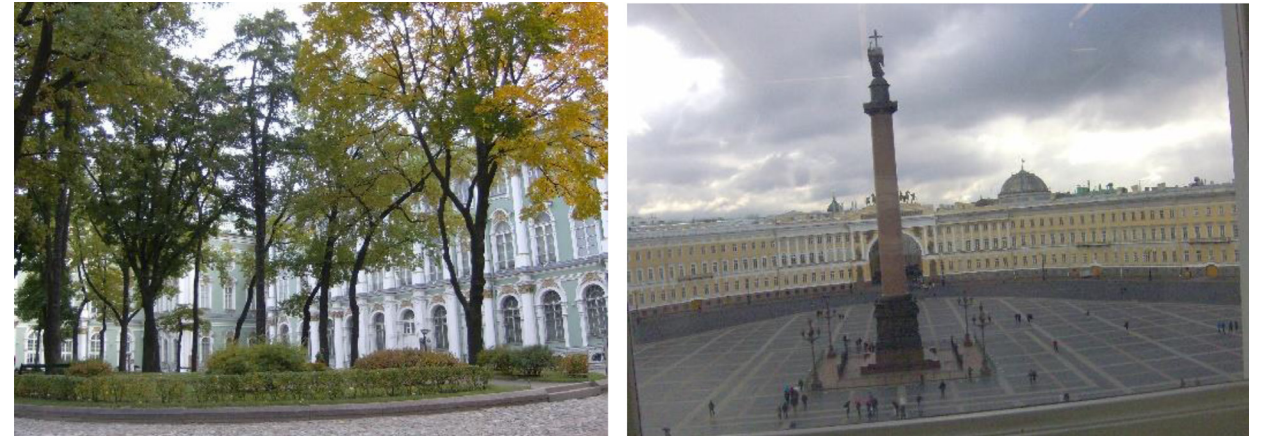
- Çar 1. Petro, şehri 1703'te *İngrai* toprağının İsveç'ten tekrar geri alınmasından sonra kurdu. Onu havari Petrus'a göre adlandırdı: **Sankt Piterburh** ya da **Sint Petersburg**.
- Şehir, birinci Dünya savaşı sırasında, Almanlarla savaşıırken **Petrograd** olarak yeniden adlandırdı. (Petersburg fazla Almanca gibi geldiği için)
- Ekim devrimi, bu şehirde başlamasına karşın, Lenin başkenti Moskova'ya taşımıştı. Gelin görün ki, 1924'te Lenin'in ölümünden sonra Petrograd, onun anısına **Leningrad** olarak adlandırıldı.
- Kent, II. Dünya Savaşı'nda, Nazi Almanyası'nın silahlı kuvvetleri tarafından 1941 ile 1944 yılları arasında toplam 29 ay (900 gün) boyunca kuşatma altında kaldı. Bir milyondan fazla insan öldü. Nazi bombardıman hücumları, yiyecek rezervlerinin çoğunu yok ediyordu. Şehrin tarihi anlatılırken bu kuşatma ve açlık günlerinden büyük bir hüznle söz edilir. Leningrad **kahraman şehir** başlığıyla ödüllendirilen ilk Sovyet şehri oldu (1945).
- Savaş, kenti büyük hasara uğrattınca Leningrad takip eden on yıllık sürede eski krokiye göre yeniden inşa edildi. Nüfusun % 50 açık çoğunluğu, 6 Eylül 1991 de kente *orijinal isim*, *Sankt-Peterburg*'un geri verilmesine karar verdi. 39 sokak, 6 köprü, 3 tane *Sankt-Peterburg Metro* istasyonu ve 6 park yeniden adlandırıldı. Buna rağmen özellikle yaşlı insanlar mektuplardaki adreslerde hâlâ eski adları kullanırlar. Rusya'da en başarılı orkestralardan birisi olan Sankt-Peterburg'lu *Ska Punk* bandosu da kendilerini Leningradlı olarak adlandırırlar.

Rusya'da Türk Lezzetleri

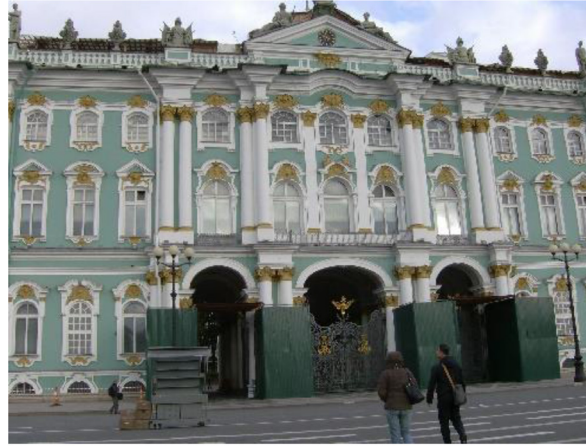
Hava alanından Nevsky caddesinin sonunda yer alan otelimize akşam yerleştik ve yakın çevreyi keşfetmek için yürüyüşe çıktık. Karnımız aç, ne yesek diye düşünürken, bir de baktık, ünlü bir Türk pastaneler zincirinin şubesi. Tanıdık bir su böreği lezzeti ile başladı Petersburg macerası. Beyaz gece yerine kismetimizde **kara** ama pırıl pırıl soğuk bir gece vardı. Işıklanmış binalara baktık. Bir binanın üzerinde yanıp sönen ışıklı reklam perdesinde yakında kentte gösteri yapacak olan "Anadolu Ateşi"nin tanıtım videosu oynuyordu. ☺

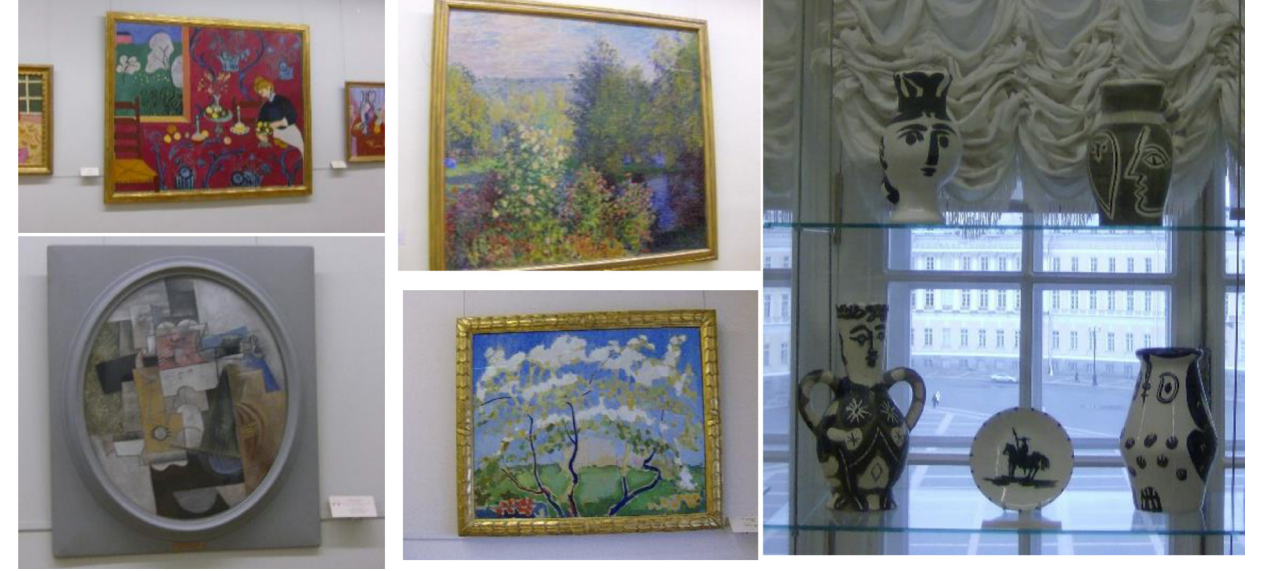
Hermitage Müzesi, Rusların Türkiye'ye İlgisi

Çarlık döneminde “Kışlık Saray” olan bu müze barındırdığı 3 milyon eserle St. Petersburg’un Louvre’u (Paris) olarak da anılıyor. Kapıda saat 9:00’da kuyruğa girdim. Hafiften yağmur başladı. Nasıl oldu bilmiyorum, önümdeki adam bir Rus’tu ve çat pat İngilizce konuşabiliyordu. Benim Türkiye’den geldiğimi öğrenince başladı heyecanla anlatmaya. Efendim gençken en büyük tutkusu kasetlermiş. Müzik ya da video kasetleri olduğunu tahmin ediyorum ve Türk malı bir kaset markası en iyisiymiş. O marka halen üretiliyor muymuş! Kaset muhabbeti bittikten sonra da, Antalya’yı ve Fethiye’yi görmek istediğini belirtti. O nemli soğuk havada güneşli sıcak Anadolu şehirlerini bir Rus’la konuşmak bana çok iyi geldi. Kapı açılmak üzereyken sıra Türk dizilerine gelmişti.

Barok tarzdaki Kışlık Saray’ın cephesi iki kilometre uzunluğunda, 1,054 odası var. *Guinness*’e göre, dünyanın en büyük resim galerisi. Çariçe Katerina’nın 1764-74 arasında Batı Avrupa’nın en iyi koleksiyonlarını satın almasıyla ilk temelleri atılmış. 322 galerisini gezmek için yaklaşık 25 kilometre yürümeniz lazım. Hermitage müzesini yarım gün gezebildim. Tabi çok az bir bölümünü. Leonardo da Vinci’den, Picasso’ya, Monet’den Cezanne’a muhteşem bir koleksiyon. Her salonda, fotoğraf çekerken flaş kullanılmaması vb. uyarılar için, orta yaşlı görevli kadın memurlar vardı. Sonradan öğrendiğime göre, üzerlerinde oldukça de-

mode etek bluzları ile bu hanımlar emekli olmuş Ruslarmış. Böylelikle sanırım yeterli olmayan emekli maaşlarına ek olarak harçlıklarını kazanıyorlarmış.

Hermitage müzesinden çıkmadan önce müzenin hediyelik eşya mağazasına uğradım. O ünlü yumurtalar(*), kopya bile olsalar çok pahalı olduğu için en küçüğünden bir tane ve iki tane de Monet kopyası satın aldım. Tatlı tezgahât kız Türk olduğumu anlayınca, gözleri parlayarak “*Fatma Gül’ün Suçu Ne*” dizisini çok sevdiğini ve Antalya’ya geldiğini, tekrar gelmek istediğini söyledi.

Faberge Yumurtaları (*): Peter Carl Faberge’nin, zamanın çarı ve Rus soyluları için özel olarak tasarladığı, sürprizli mücevher yumurtalar. Faberge bunlardan tam 50 tane yapmış. Bolşevik devriminden sonra kuyumcu da, yumurtalar da çeşitli biçimde ya ülkeyi terk etmiş ya da satılmış. 10 tanesi sanırım Rusya’da müzelerdeymiş. Kimileri ara sıra müzayedelerde ortaya çıkıyormuş ve en ucuzu bile 1 milyon pound ediyormuş.

Rus Müzesi'ne Arka Kapı'dan Giriş

Türkiye'de genelde devlet dairelerine girişlerde ön kapının kullanılmasının yasak olduğu gerçeği ile hiç karşılaştınız mı? Şimdilerde salgın nedeniyle pek bir yere çıkmıyorum ama ben çok gördüm. Gösterişli kamu binalarının, geniş güzel ön kapıları vardır ama kullanılmaz. Bina'nın arka ya da yan tarafında küçücük bir kapı kullanılır giriş çıkış için. Ön kapılar kırk yılda bir o binayı bir devlet büyüğü ziyaret ederse onun için saklanır. Halka hizmet için yapılan binalara girmek için biz sıradan insanlar ne kadar kalabalık olursak olalım, sıkış tepiş o arka küçük kapılara giderdik. Bir de ne göreyim? Rus Devlet Müzesi'ne giriş için, binanın arka tarafına yönlendiriliyorum. Tahta küçük bir kapı ve dar bir koridordan müzenin içine giriyorum.

Girişte yaşadığım hayal kırıklığını çabuk atlattım. Bu müzedeki resimlerden büyüledim adeta. 300 bin eser bulunan müzede, fırtınalı deniz tablolarıyla ünlü *Ayvazovski'nin* resimleri de sergileniyor. Neredeyse bütün bir duvarı kaplayan tablolar önünde hayranlık duymamak olanaksız.

Metro

Avrupa'nın belki de dünyanın en derin metrosuymuş (170 metre). *Dünyanın Merkezine Seyahat* gibi yürüyen merdivenlerle indikçe indik. İniş o kadar uzun sürmüştü ki, içimden "Allahım ne zaman bitecek?" sorusunu defalarca sormuştum. Trenin gelişi tam olarak görülüyor, geldiğinde granit duvarlardaki çelik kapılar açılıyordu. Metroda, belki de üniversiteye girmek için kullandığımız o rotadaki istasyonlar öyledir, çok kasvetli bir hava vardı. II. Dünya savaşında sığınaklarda kalan insanların filmleri geldi gözümün önüne. Kendimi savaş zamanında, zorla toplanıp bir yerlere gönderiliyormuşum gibi hissetmişim.

Katerina Sarayı, Puşkin, Küçük Bir Konser ve Amber Oda

Üniversite, St. Petersburg'un 30 km dışındaki ünlü Rus şair ve yazarının da yetiştiği köye (Tsarskoye Selo'da (Çarın yazlık köyü)) ve Çariçe Katerina'nın yaptırdığı, sonradan kızı Eliza-bet'in yeniden dekore ettirdiği saraya bir tur düzenlemiştik. Otobüsle gittik. Altın varaklı süs-lemeler her yerde, kapılarda, tavanlarda, bahçe demirlerinde, pencerelerde. Ne de olsa saray işte. Turistlerin en çok ilgi gösterdiği ise tamamen amberle kaplı, ünlü amber (kehribar) oda.

Amber ya da kehribar, St. Petersburg'ta çokça pazarlanan değerli bir taş. Biliyorsunuz bir tür fosil. Çamgiller (Pinaceae) familyasından, bir çam türü olan *Pinus succinifera* ağaçlarının fosilleşmiş reçinesidir. Süs eşyası ve takı yapımında kullanılan açık sarıdan kıızı kadar çeşitli renklerde yarı saydam, kolay kırılabilen ve bir yere gömüldüğü zaman ufak cisimleri kendine çekme özelliği kazanan bir fosildir. Baltık Denizi'nden (Rusya, Po-lonya) çıkarılan kehribar; yüzyıllardan beri kadınların süs eşyalarında en gözde sayılan taşlardan biri olarak benimsenmiştir. Bizde de kehribar tesbihler, ne güzel ve ne kadar pahalıdır görmüşsünüzdür.

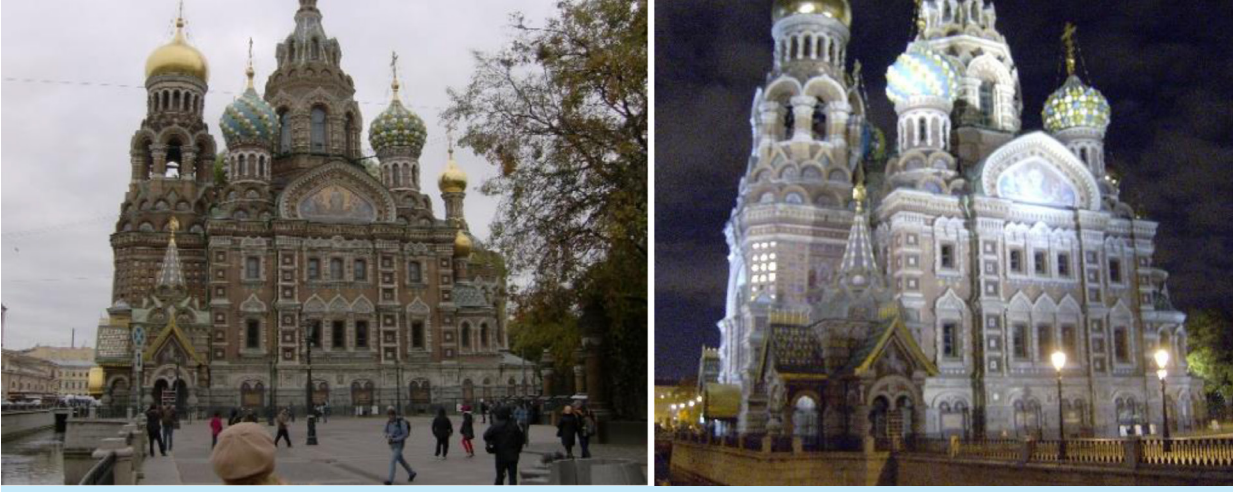

Katerina Sarayı'nda gezdiğimiz Amber Oda, altın varaklar, aynalar ve amber panellerle kaplı II. Dünya Savaşı sırasında kaybolan orijinalinin 2003'te tamamlanan bir kopyası. Orijinaline kaybolmadan önce dünyanın sekizinci harikası diyenler var. İlk olarak 18. Yüzyılda Prusya'da yapılmış ve Berlin'deki bir saraya kurulmuş. 1716 yılında Prusya kralı I. William, müttefiği I. Petro'ya armağan etmiş. Odada 6 ton amber olduğu söylenir.

Sarayın büyük bahçesinde çariçenin yorulduğunda dinlendiği, edebiyatçılarla sohbet ettiği bir çay bahçesi var. Orayı gezerken birden bire beş altı Rus, yöresel şarkılardan oluşan küçük bir konser verdiler. Bariton ve tenor sesler ve genellikle hüznü ezgiler, kış bahçesi gibi inşa edilmiş hayli yüksek tavanlı bahçede yankılandığında çok etkilenmiştim. Tabi çıkışta, benim gibi etkilenenler için bu şarkıların yer aldığı CD'ler satılıyordu.

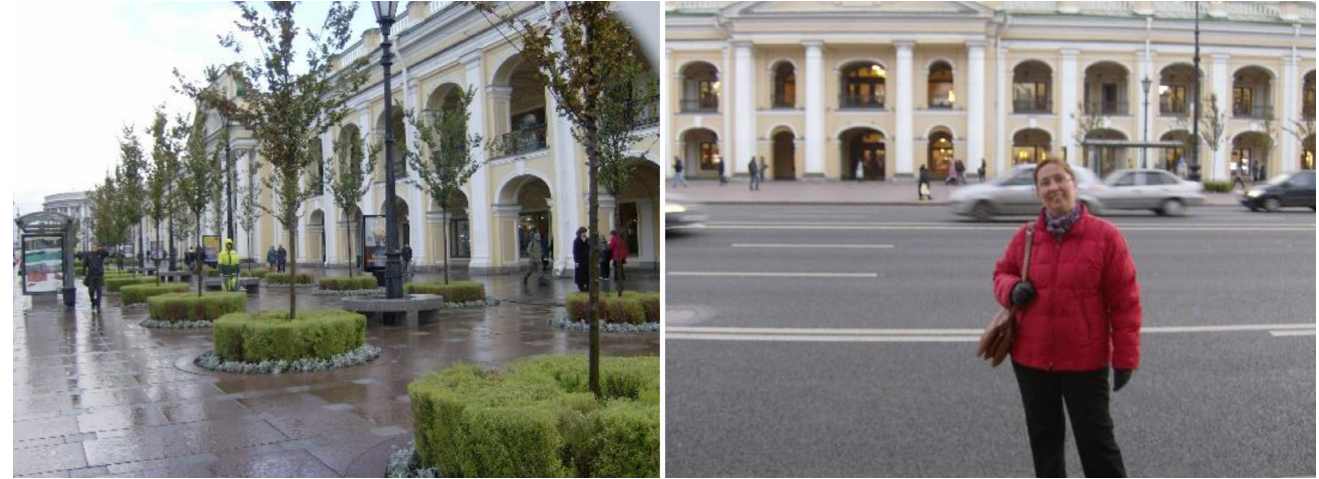
Voskresenia Khristova Kilisesi ya da **Kanlı Kilise**, inşaatı 1883 tarihinde başlayıp, 1907 yılında tamamlanmış bir “Ortodoks Kilisesi”dir. Çar II. Alexander’ın 1881’de suikaste uğradığı bu kilise, 25 yılda bitirilebilmiş. Binanın dış cephesinde yaklaşık 7000 metrekarelik mozaik kullanılmış. Kanlı kilise olarak anılmasına karşın, görünümü çok süslü, çok renkli. Sanki masal dünyasına ait gibi görünüyor. Sovyet döneminde patates deposuymuş.

St. Isaac Katedrali, şehrin merkez katedrali olmasının yanı sıra nın en büyük katedrali olması özelliğini de taşıyor. -18181858 yılları arasında Fransız asıllı mimar Auguste Montferrand tarafından yapılan katedral, Rus Çarlığı’nın en görkemli mimari yapılarının başında gösteriliyor. Büyük kubbesine çıkarsanız, şehrin güzel panoramik görüntüsüne bakabilirsiniz. Gittiğimizde onarım vardı. O altın kubbeye çıkamadım. Zaten, Hermitage müzesinde o kadar yorulmuştum ki, bu katedralin yakınındaki bir kafeye kendimi zor atmıştım.

Kazan Katedrali. Yarım ay şeklinde tasarlanmış yapı ortadaki **yüksek kulesi** ile Nevsky caddesindeki en estetik yapılardan birisi. Kazan kentinin koruyucusu olduğuna inanılan Meryem Ana’ya adanarak yapılan bu Ortodoks kilise Sovyet döneminde Din ve Ateizm Müzesi olarak kullanılmış.

Nevsky caddesinde yer alan **Gostiny Dvor** sadece şehrin en eski alışveriş merkezi değil, aynı zamanda dünyanın ilk alışveriş pasajlarından biridir ve oradaki dükkânlardan amber takılarla çokça satılan şu havyar konservelerinden alabilirsiniz.

“Efsanevi Kentliler”

St Petersburg’un pek çok yerinde Puşkin, Gogol, Dostoyevski, Anna Ahmatova, Mariyinski bale okulundan yetişen ünlü balet Rudolph Nuriyev gibi dünyaca ünlü sanatçıların ve eserlerinin izleri var. Aynı zamanda kuruluşu bile başlı başına bir devrim olan bu kentin geçmişinde, 1905’deki işçi hareketleri ve Kanlı Pazar, Ekim 1917 Devrimi, birinci ve ikinci dünya savaşları gibi çok büyük tarihsel olaylar yaşanmış. Gezdiğiniz her yerde bütün bunları hissediyorsunuz. Bunun nedeni, tarihsel ve sanatsal kent dokusunun korunması. Bu yazıyı hazırlarken yaptığım taramalarda karşıma kentsel dokunun ve kente hakim olan mimari üslubun korunması ile ilgili bir yazı çıktı. Doğrusu dergimizin ana konusu kentsel yaşama da çok uygun bir içerikti. O yüzden yazının bir bölümünü sizlerle paylaşmak istedim. Metnin tamamına <https://v3.arkitera.com/h269-st-petersburgun-mimarlari.html> adresinden erişebilirsiniz.

St. Petersburg’un geleceğini planlama tarihi, kuruluşundan 30 yıl sonra, 18. yüzyılda başlıyor. Kuzey Denizi ile birleşen Neva Deltası’nın ‘kent kanallarına dönüştürülmesiyle birlikte bugün 42 adacık üzerinde bulunan yerleşim alanları, zarif taş köprülerle sağlanan bütünsellik içinde yayılıyor.

Her biri dönemin Avrupa- Baltık mimarisindeki en görkemli örneklerini oluşturan boy boy saraylar, etkileyici kamu binaları, dinsel yapılar ve hatta özel konut sıraları da İtalyan ve Fransız sanatçıların yaptıkları 2000’den fazla heykelin cadde ve parkları süslemesiyle birlikte St. Petersburg’un kent dokusunu yaratıyorlar.

Bu sanatsal dokunun günümüze kadar gelebilmesindeki en önemli neden, “mimariye öncelik veren planlama tarihi” olduğu kadar, özellikle 2. Dünya Savaşı’ndaki efsanevi kentlilik bilinci. 1940’ların başlarında 3 yıl süren ve bir milyonu sivil, iki milyon insanın hayatı pahasına kentin teslim edilmediği “Nazi kuşatması” başlamadan önce, o yıllardaki adıyla ‘Leningrad halkı’nın ilk işi meydanlardaki ve parklardaki heykelleri toplayıp kanalların içine atmak oluyor. Böylece 900 günlük bombardımandan suların altında saklanarak korunan heykeller, kuşatma biter bitmez kanallardan çıkartılıp aynı yerlerine konuyor.

Bu bilincin, savaş sonrasındaki “kentsel onarım ve yenileme” çalışmalarında da yine doruğa çıkan bir duyarlılıkla sürdüğünü anımsatalım.

Barışla birlikte hemen kolları sıvayan mimarlar, hayatta kalanların anlattıklarından ve eski fotoğraflardan yararlanarak bomba yağmurunda yıkılmış hemen tüm St. Petersburg binalarını eski görünümlerinde kente armağan ediyorlar.

Dünyanın bu en büyük ‘kentsel restitüsyon’u ile tarihi dokuyu yeniden yaratan Leningradlı mimarlara, 1917 devrimiyle bitirilen Çarlık dönemine ait kimliği eksiksiz yaşattıkları için “Lenin Nişanı” veren sosyalist hükümet, aynı zamanda 1991’deki halkoylamasından çıkan “St. Petersburg adına dönüş” kararının da “kültürel güvencesini” ödüllendirdiğini elbette bilmiyordu.

Savaş sonrasındaki şehircilik anlayışında böylesi bir uygarlık bilinci yerine, hani şu bizdeki “kentsel dönüşüm” özlemleriyle körüklenen “yeni ve modern bir kent kurma” hevesi ağır bassaydı, halkoylamasında “eski adı” isteyen yüzde 51’in bile tarihlerini anımsamaları belki de mümkün olmazdı.

Kaynakça

- Mustafa Tabak, Dünyayı Deviren Kentler Manchester Paris St.Petersburg Selanik Varna, İnsancıl Yayınları, İstanbul 2012
- <https://samiuguven.blogspot.com/2018/07/st-petersburg-nasil-yapldi.html>
- <https://tr.wikipedia.org/wiki/Kehribar>
- <https://tr.sputniknews.com/foto/201606211023477439-petersburg-rusya-kusbakisi/>
- https://tr.wikipedia.org/wiki/Leningrad_Kahraman_Sehir_Aniti#/media/Dosya:IvanSmelov-VOSSTANIYA.jpg
- https://en.wikipedia.org/wiki/File:Russian_museum.JPG
- <https://gezimanya.com/st-petersburg/gezilecek-yerler/kazan-katedrali-0>

